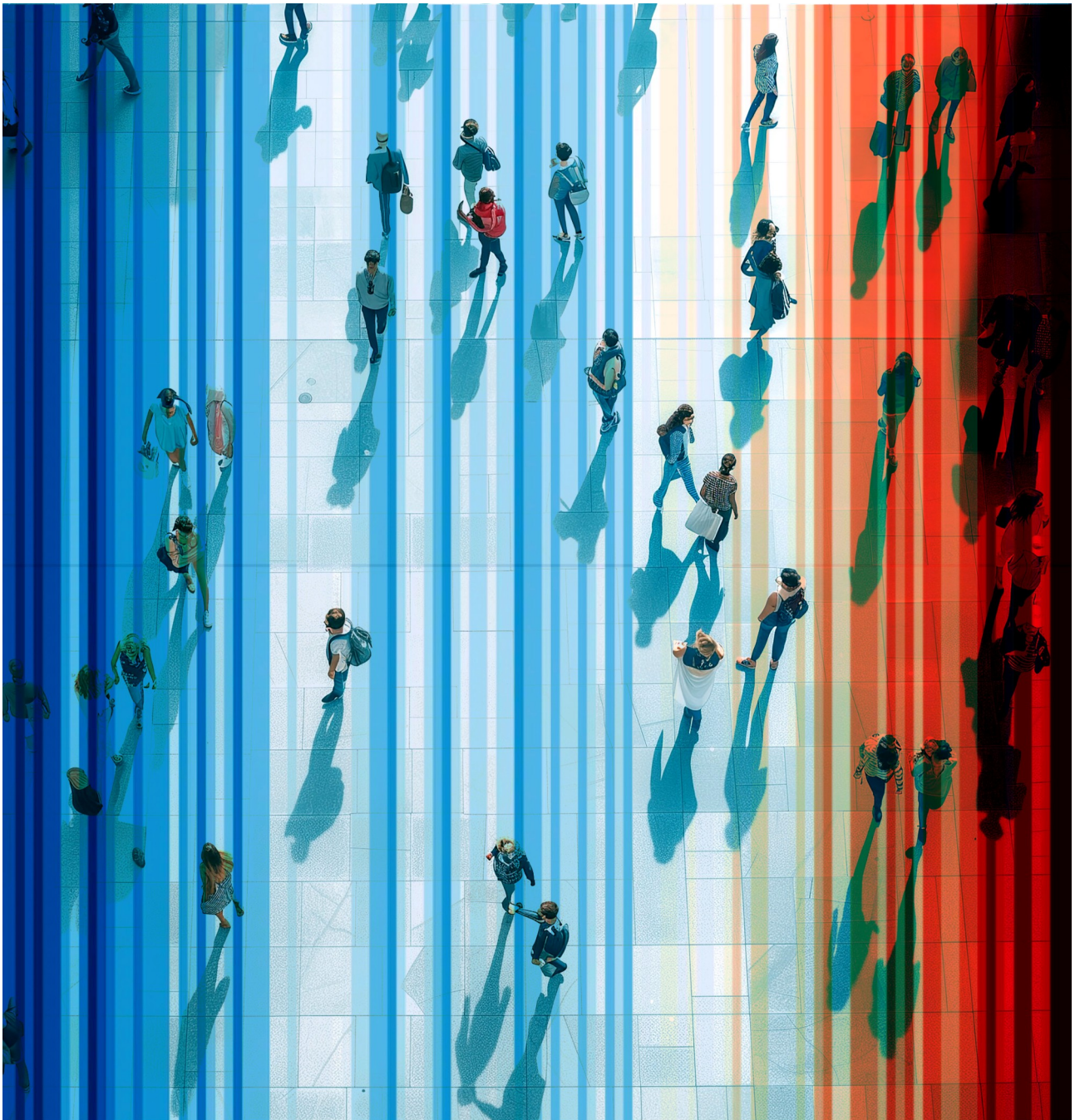

Oververhit en onvoldoende voorbereid: Ervaringen van Europeanen met klimaatverandering

EMA-verslag

Europees Milieuagentschap

Kongens Nytorv 6
1050 Kopenhagen K
Denemarken
Tel.: +45 33 36 71 00
Web: eea.europa.eu
Aanvragen: eea.europa.eu/vragen

Eurofound
Eurofound
Wyattville Road, Loughlinstown, Co. Dublin
D18 KP65
Ierland
Tel.: +353 1 2043100
Web: www.eurofound.europa.eu
Aanvragen: information@eurofound.europa.eu

Wettelijke vermeldingen

De inhoud van deze publicatie weerspiegelt niet noodzakelijkerwijs de officiële adviezen van de Europese Commissie of andere instellingen van de Europese Unie. Noch het Europees Milieuagentschap, noch enige persoon of onderneming die namens het Agentschap optreedt, is verantwoordelijk voor het gebruik dat kan worden gemaakt van de informatie in dit verslag.

Aankondiging van de brexit

Producten, websites en diensten van de EER kunnen verwijzen naar onderzoek dat is uitgevoerd vóór de terugtrekking van het VK uit de EU. Onderzoek en gegevens met betrekking tot het Verenigd Koninkrijk zullen over het algemeen worden uitgelegd aan de hand van terminologie zoals: 'EU-27 en het VK' of 'EER-32 en het VK'. Uitzonderingen op deze benadering zullen worden verduidelijkt in de context van het gebruik ervan.

Publicatiebeleid

Om het milieu te beschermen, ondersteunt het Europees Milieuagentschap alleen digitale publicaties. Wij drukken onze publicaties niet uit.

Kennisgeving inzake auteursrechten

© Europees Milieuagentschap, 2026; © Eurofound, 2026

Deze publicatie wordt gepubliceerd onder een Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licentie (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>). Dit betekent dat het zonder voorafgaande toestemming kosteloos kan worden hergebruikt voor commerciële of niet-commerciële doeleinden, op voorwaarde dat de EER wordt erkend als de oorspronkelijke bron van het materiaal en dat de oorspronkelijke betekenis of boodschap van de inhoud niet wordt vervormd. Voor elk gebruik of elke reproductie van elementen die geen eigendom zijn van het Europees Milieuagentschap, moet mogelijk rechtstreeks toestemming worden gevraagd aan de respectieve rechthebbenden.

Meer informatie over de Europese Unie is te vinden op https://european-union.europa.eu/index_en.

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2026

ISBN 978-92-9480-755-7

ISSN 1977-8449

doi: 10.2800/6087030

Dekkingsontwerp: EER

Omslagfoto: © Aangepast vanuit Adobe Stock

Indeling: Eworx/EER

Inhoud

Erkenningen.....	4
Kernboodschappen.....	5
Samenvatting.....	6
1 Inleiding.....	8
2 Klimaatgerelateerde effecten waargenomen door respondenten.....	10
3 Bezorgdheid over toekomstige klimaateffecten.....	13
4 Door respondenten gerapporteerde klimaatveerkrachtmategelen.....	14
4.1 Veerkracht van huishoudens.....	16
4.2 Weerbaarheidsacties die op de gebieden van de respondenten worden waargenomen.....	19
4.3 Verschillen tussen stedelijke en landelijke respondenten.....	22
5 Verschillen tussen respondentgroepen.....	24
5.1 Financiële middelen van huishoudens.....	24
5.2 Leeftijd.....	27
5.3 Geslacht.....	30
5.4 Eigendom van het huis.....	31
5.5 Zelfgerapporteerde gezondheidstoestand.....	33
6 Conclusies en mogelijkheden voor actie.....	38
6.1 Behoeftte aan brede toepassing van aanpassingsoplossingen.....	38
6.2 Hitte aanpakken als het meest voorkomende risico voor de gezondheid en het welzijn.....	39
6.3 Bevordering van de veerkracht van huishoudens.....	39
6.4 Bescherming van kwetsbare groepen.....	39
Afkortingen.....	41
Referenties.....	42
Bijlage 1 Vragen over wonen en werken in de EU e-survey 2025 geanalyseerd in het verslag.....	46

Document opgesteld door Pierre Dieumegard voor [Eŭropo-Demokratio-Esperanto](#)

Het doel van dit "voorlopige" document is meer mensen in de Europese Unie in staat te stellen kennis te nemen van documenten die door de Europese Unie zijn geproduceerd (en door hun belastingen worden gefinancierd).

Als er geen vertalingen zijn, worden burgers uitgesloten van het debat.

Dit document [bestond alleen in het Engels](#), in een pdf-bestand. Van het eerste bestand hebben we een odt-bestand gemaakt, voorbereid door Libre Office-software, voor machinevertaling naar andere talen. De resultaten zijn nu [beschikbaar in alle officiële talen](#).

Het is wenselijk dat de EU-administratie de vertaling van belangrijke documenten overneemt. "Belangrijke documenten" zijn niet alleen wet- en regelgeving, maar ook de belangrijke informatie die nodig is om samen weloverwogen beslissingen te nemen.

Om onze gemeenschappelijke toekomst samen te bespreken en betrouwbare vertalingen mogelijk te maken, zou de internationale taal Esperanto zeer nuttig zijn vanwege zijn eenvoud, regelmaat en nauwkeurigheid.

Neem contact met ons op:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:kontakto@europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Erkenningen

Het Europees Milieuagentschap (EEA) en de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound) danken de partners van het EEA uit het Europees milieuobservatie- en -informatienetwerk (EER-lidstaten), de Autoriteit voor paraatheid en respons inzake noodsituaties op gezondheidsgebied van het directoraat-generaal Gezondheid van de Europese Commissie, het Regionaal Bureau voor Europa van de Wereldgezondheidsorganisatie, de Internationale Organisatie voor Migratie en de Europese cluster klimaat en gezondheid voor hun waardevolle bijdragen en input.

Kernboodschappen

- Dit verslag is gebaseerd op een online-enquête onder meer dan 27 000 respondenten in 27 Europese landen en geeft een overzicht van de ervaringen van de respondenten met klimaateffecten, hun bezorgdheid over toekomstige effecten en de veerkrachtmaatregelen die zij thuis hebben genomen en in hun buurt hebben waargenomen.
- Meer dan 80 % van de respondenten gaf aan in de afgelopen vijf jaar te zijn getroffen door ten minste één klimaatgerelateerd probleem (hitte, overstromingen, bosbranden, waterschaarste, wind, muggenbeten/tekenbeten). Warmte was het meest gemelde probleem: bijna de helft van de respondenten voelde zich thuis, op het werk of in het onderwijs te warm, terwijl meer dan 60 % van de respondenten aangaf zich buiten in hun buurt te warm te voelen.
- Meer dan 52 % van de respondenten was zeer of zeer bezorgd over extreem hoge temperaturen in de toekomst en 48 % was zeer of zeer bezorgd over bosbranden. Vrouwen, de jongste respondenten (16-29 jaar) en respondenten uit Zuid- en Midden-Oost-Europa zijn de groepen die zich het meest zorgen maken over de toekomstige klimaateffecten.
- Een op de vijf respondenten had geen van de in de enquête vermelde huishoudelijke maatregelen ter bescherming tegen extreem weer (bv. zonwering, airconditioning of ventilatie, overstromingsbestendigheid, opvang van regenwater, verzekering tegen extreem weer, back-upstroomsysteem en noodkit).
- Er zijn grote regionale verschillen in de klimaateffecten die respondenten voelen en de gerapporteerde veerkrachtmaatregelen. De klimaateffecten werden het meest ondervonden door respondenten in Zuid- en Midden-Oost-Europa. Regionaal gezien kwam de groep met het laagste percentage respondenten dat zowel klimaateffecten als de aanwezigheid van de in de enquête vermelde door de autoriteit geleide maatregelen rapporteerde, uit Noord-Europa.
- meer dan 38 % van alle respondenten verklaarde dat zij het zich niet konden veroorloven om hun huis in de zomer voldoende koel te houden; het percentage stijgt tot 66 % onder respondenten die financiële moeilijkheden hebben ondervonden.
- Een hoger percentage minder welvarende respondenten, huurders of mensen met een slechte gezondheid meldde klimaateffecten in vergelijking met alle andere respondenten. Tegelijkertijd meldden minder respondenten van deze groepen dat zij klimaatveerkrachtmaatregelen op het niveau van huishoudens hebben genomen of dat zij maatregelen onder leiding van autoriteiten in hun buurt hebben zien uitvoeren.
- Om het welzijn en de welvaart van de Europese samenleving in het snel veranderende klimaat te waarborgen, is een brede uitvoering nodig van maatregelen ter voorkoming van en voorbereiding op klimaateffecten, de betaalbaarheid van veerkrachtmaatregelen op het niveau van huishoudens en de eerlijke verdeling van door autoriteiten geleide aanpassingsmaatregelen.

Samenvatting

Aanhoudende klimaatverandering als bedreiging voor de welvaart en het welzijn in Europa

Klimaatverandering vormt een steeds grotere bedreiging voor de gezondheid, het welzijn en de welvaart van de Europese samenleving. Klimaatgerelateerde extreme gebeurtenissen — zoals hittegolven, bosbranden, overstromingen of droogtes — komen steeds vaker voor en worden intenser naarmate de opwarming van de aarde vordert.

Europese en nationale beleidskaders benadrukken de dringende noodzaak van aanpassing aan de klimaatverandering en een doeltreffend beheer van klimaatgerelateerde risico's voor de bevolking en de economie. Er is echter niet veel beoordeeld in hoeverre maatregelen zijn uitgevoerd om de weerbaarheid van de EU tegen klimaatverandering te verbeteren, met name met betrekking tot individuele huishoudens.

Dit verslag is gezamenlijk ontwikkeld door het Europees Milieuagentschap (EEA) en de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden (Eurofound) en is gebaseerd op de bevindingen van een online-enquête. Het onderzoekt de ervaringen met klimaatgerelateerde effecten, thuis genomen veerkrachtmaatregelen, de perceptie van uitgevoerde lokale acties en zorgen over toekomstige effecten bij een steekproef van Europeanen.

Wijdverspreide ervaringen met klimaatgerelateerde gevolgen en grote zorgen over de toekomst

Vier van de vijf respondenten gaven aan dat zij de afgelopen vijf jaar (2020-2025) te maken hebben gehad met ten minste een van de volgende klimaatgerelateerde problemen: ongemakkelijke hitte, overstromingen, bosbranden, waterschaarste, windschade of frequentere insectenbeten. Veel respondenten uitten ook hun bezorgdheid over de toekomstige klimaateffecten, waarbij ongeveer de helft van hen zeer bezorgd was over hitte- en bosbranden. Het feit dat een hoog percentage van de respondenten aangeeft in het verleden gevolgen te hebben gehad en zich zorgen maakt over de toekomst, wijst erop dat er meer moet worden gedaan om zich aan de klimaatverandering aan te passen.

Indicaties van onderparaatheid op het niveau van huishoudens in Europa

In het onderzoek werden maatregelen voor klimaatbestendigheid in de huizen van respondenten onderzocht. Meer dan de helft van de respondenten gaf aan geen van de in de enquête genoemde maatregelen ter bescherming tegen klimaateffecten te hebben genomen. Iets meer dan 22 % van de respondenten had thuis geen van de genoemde maatregelen. Maatregelen tegen warmte — het meest gemelde probleem — omvatten zonwering (gerapporteerd door 49 % van de respondenten), dak-/wandisolatie (48 %) en airconditioning of ventilatie (32 %).

Meer dan 40% van de respondenten meldde dat ze een huisverzekering hadden die extreme weersomstandigheden dekte. Een veel lager percentage respondenten heeft een noodkit voorbereid (14%) of beveiligde toegang tot een back-upvoedingsbron (8%). Om de Europese samenleving in staat te stellen zich voldoende aan te passen, moeten huishoudens veerkrachtiger worden door zich meer bewust te worden van, toegang te krijgen tot en de betaalbaarheid van maatregelen thuis te vergroten.

Niet-infrastructureel karakter van lokale aanpassingsacties

De meest gemelde lokale maatregelen die door respondenten werden geïdentificeerd, waren waarschuwingen of waarschuwingen voor extreem weer (met 57 %), bewustmakingscampagnes over risico's en te nemen maatregelen in geval van extreem weer (43 %) en beperkingen op het gebruik van water tijdens droge perioden (42 %). In totaal meldde 36% van de respondenten dat ze het planten van bomen of verbeteringen in de toegang tot groene ruimten in hun gebied hadden opgemerkt.

Lokale overstromingspreventiemaatregelen en de levering van koelcentra werden niet gerapporteerd zoals gewoonlijk werd waargenomen. Deze momentopname van door

de autoriteiten geleide aanpassingsmaatregelen, op basis van de percepties van de respondenten, suggereert dat er meer op infrastructuur gebaseerde maatregelen voor aanpassing aan de klimaatverandering nodig zijn om gedragsgerichte maatregelen te begeleiden.

Ongelijke effecten en ongelijke veerkracht

Sommige van de door respondenten gerapporteerde klimaateffecten hebben bepaalde groepen onevenredig getroffen. Zo hadden vier keer zoveel respondenten uit huishoudens met de laagste financiële middelen problemen met de toegang tot veilig en schoon water (15 % tegenover 4 %). Evenzo waren twee keer zoveel mensen getroffen door bosbranden en bijbehorende rook in vergelijking met respondenten uit huishoudens met de hoogste financiële middelen (11% in vergelijking met 5%). Tweederde van degenen die moeite hadden om rond te komen, waren niet in staat om hun huis in de zomer voldoende koel te houden, vergeleken met iets meer dan 9% van degenen die rondliepen, ontmoeten elkaar heel gemakkelijk of gemakkelijk.

De jongste respondenten en vrouwen kwamen naar voren als de groepen die zich het meest zorgen maken over de toekomstige gevolgen voor het klimaat. Ondertussen hadden huurders, in vergelijking met huiseigenaren, minder kans om thuis veerkrachtmaatregelen te hebben. Tot slot meldden respondenten met een zelfbeoordeelde slechte gezondheid voor alle effecten dat ze meer te maken hadden met klimaateffecten, terwijl ze ook minder geneigd waren om thuis veerkrachtmaatregelen te hebben dan respondenten met een zelfbeoordeelde goede gezondheid.

Om sociale rechtvaardigheid op het gebied van klimaatbestendigheid te waarborgen, is het van essentieel belang aanpassingsstrategieën te ontwerpen die alle mensen, met name de meest kwetsbare groepen, beschermen.

Over de enquête

Het verslag is gebaseerd op gegevens die zijn verzameld via de jaarlijkse [e-enquête van Eurofound over leven en werken in de EU](#). In 2025 omvatte de enquête een reeks vragen over de klimaateffecten die in het verleden werden gevoeld, zorgen over de acties voor de toekomst en veerkracht. De analyse van de antwoorden op deze vragen in dit verslag maakt deel uit van de activiteiten van de [Europese waarnemingspost voor klimaat en gezondheid](#) ter ondersteuning van het Europese beleid inzake aanpassing aan de klimaatverandering, met bijzondere aandacht voor gezondheid en welzijn.

De online enquête werd beantwoord door 27.000 mensen uit 27 Europese landen. De steekproef is echter niet volledig representatief voor de Europese populatie (zie tekstvak 1.1). Om dit probleem aan te pakken, werden gewichten na de stratificatie ingevoerd om de verdeling van belangrijke demografische gegevens — zoals geslacht, leeftijd, opleiding en mate van verstedelijking — onder de algemene bevolking weer te geven. Desondanks kunnen de resultaten niet worden veralgemeend naar de totale Europese bevolking en hebben de bevindingen alleen betrekking op de respondenten.

Niettemin bieden de bevindingen waardevolle inzichten in de ervaringen en perspectieven van de respondenten en kunnen ze inzicht verschaffen in klimaatgerelateerde zorgen en aanpassingsgedrag.

1 Inleiding

Volgens de Europese klimaatrisicobeoordeling (EUCRA) zijn er in Europa al verschillende kritieke klimaatrisico's voor de gezondheid, de gebouwde omgeving, de infrastructuur en de ecosystemen van mensen. Als er nu geen doortastende maatregelen worden genomen, kunnen de meeste geïdentificeerde klimaatrisico's tegen het einde van deze eeuw kritieke of catastrofale niveaus bereiken (EER, 2024a). Het beheersen van huidige en toekomstige klimaatrisico's wordt in het EU-beleid erkend als essentieel voor het behoud van de welvaart en de levenskwaliteit van de inwoners van Europa (EC, 2021; EC, 2024).

De standpunten van de Europese burgers over klimaatverandering worden regelmatig beoordeeld aan de hand van enquêtes zoals de tweejaarlijkse Eurobarometer over klimaatverandering (bv. EC, 2025a) en de jaarlijkse klimaatenquête van de Europese Investeringsbank (EIB) (bv. EIB, 2024). Dit gezamenlijke verslag van het EEA en Eurofound biedt een extra invalshoek voor deze kennis door de bevindingen van een online-enquête met meer dan 27 000 deelnemers in 27 EU-lidstaten te presenteren (zie tekstvak 1.1).

Meer specifiek geeft dit rapport inzicht in de soorten klimaatgerelateerde effecten die respondenten persoonlijk hebben ervaren of hebben meegemaakt waar ze wonen. Het presenteert ook hun klimaatgerelateerde zorgen voor de toekomst. Het belangrijkste is dat het verslag het eerste Europabrede overzicht biedt van de waargenomen uitvoering van maatregelen voor klimaatbestendigheid — zowel de maatregelen die door respondenten op het niveau van huishoudens worden gerapporteerd als hun opmerkingen over maatregelen die door autoriteiten worden uitgevoerd. Aangezien het echter gebaseerd is op zelfgerapporteerde gegevens en de indrukken van respondenten, moet het worden behandeld als een litmustest in plaats van een systematische inventarisatie van aanpassingsinspanningen.

Het is de bedoeling dat deze momentopname van de perceptie van de collectieve veerkracht van de EU tegen het veranderende klimaat zal bijdragen tot gerichte inspanningen in het kader van recente en lopende beleidsontwikkelingen, zoals de strategie voor de Europese paraatheidsunie (EC, 2025b) en het komende Europees geïntegreerd kader voor klimaatveerkracht en risicobeheer. Het uitsplitsen van de resultaten naar geografisch gebied en sociaal-economische groep maakt het mogelijk om te begrijpen welke plaatsen en mensen het grootste risico lopen en de meest dringende actie vereisen.

Tekstvak 1.1

Over de enquête

Sinds 2020 voert Eurofound jaarlijks een grootschalig e-onderzoek naar wonen en werken in de EU uit. Aanvankelijk was het bedoeld om de gevolgen van de COVID-19-pandemie voor de levens- en arbeidsomstandigheden van mensen in de hele Europese Unie (EU) te beoordelen. Vanaf 2022 is het thematische toepassingsgebied van de e-enquête uitgebreid om de langetermijngevolgen van de pandemie, de oorlog in Oekraïne en de stijgende kosten van levensonderhoud te meten.

De editie 2025 van de enquête was gericht op klimaat en milieu. Het omvatte vragen over de ervaringen van mensen met klimaateffecten, zorgen over toekomstige risico's en veerkrachtmaatregelen die door respondenten werden genomen of in hun gebied werden waargenomen.

De e-survey maakt gebruik van een niet-waarschijnlijkheidsbemonsteringsbenadering, voornamelijk gebaseerd op online werving via gerichte advertenties op sociale media, aangevuld met sneeuwbalbemonstering. De resulterende steekproef is niet representatief voor de algemene populatie. Daarnaast worden respondenten van eerdere enquêterondes uitgenodigd om deel te nemen aan volgende golven. Als zodanig wordt het panel regelmatig bijgewerkt, maar niet representatief.

Om de representativiteit van de enquête te verbeteren, werd een weging na de stratificatie toegepast om de steekproef af te stemmen op de demografische samenstelling van de bevolking van de EU-27 en die van elke afzonderlijke lidstaat. In 2025 waren de wegingsfactoren gebaseerd op geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en regio.

Tussen 1 april en 4 juni 2025 verzamelde de e-enquête antwoorden van ongeveer 27 000 deelnemers uit 27 EU-lidstaten. Hiervan waren 16.500 terugkerende panelrespondenten en 10.500 nieuw gerekruteerd via sociale mediakanalen (inclusief advertenties op Instagram en Facebook, evenals organische berichten). Er was een minimumstreefcijfer van 500 respondenten per land, dat door de meeste lidstaten werd gehaald, met uitzondering van Cyprus, Luxemburg en Malta. Veertien landen hadden een steekproefgrootte van meer dan 1.000 respondenten.

De enquête verzamelde informatie over de kenmerken van de respondenten (leeftijd, geslacht, ambtstermijn, gemak om rond te komen, zelfbeoordeelde gezondheid, type huishouden, en ook geografische locatie en mate van verstedelijking). Deze informatie maakte het mogelijk om antwoorden te vergelijken tussen verschillende groepen. Het rapport bevat beschrijvende statistieken. Regressieanalyses werden echter ook uitgevoerd om te testen of de verschillen statistisch significant en geldig waren na controle voor andere respondentkenmerken. Alleen op deze manier gevalideerde resultaten worden in deze publicatie gerapporteerd.

De niet-waarschijnlijkheidssteekproefbenadering houdt in dat de beschrijvende statistieken niet mogen worden beschouwd als nauwkeurige puntschattingen voor de gehele EU-bevolking, ondanks de demografische weging. De geïdentificeerde relaties, mechanismen en trends zijn echter statistisch geldig en overdraagbaar.

Meer informatie over de enquête is [hier te vinden](#).

2 Klimaatgerelateerde effecten waargenomen door respondenten

In de enquête werd de respondenten gevraagd welke geselecteerde klimaateffecten zij de afgelopen vijf jaar hebben ondervonden¹ (zie bijlage 1). De antwoorden geven de percepties van de deelnemers weer en kunnen effecten met meerdere oorzaken omvatten, die niet uitsluitend kunnen worden toegeschreven aan klimaatverandering. Met dit voorbehoud in gedachten meldde 80,5% van de respondenten ten minste één impact te hebben ondervonden van degenen die in de enquête zijn vermeld, zoals weergegeven in figuur 2.1. Geografisch gezien waren de respondenten uit Zuid- en Midden-Oost-Europa de groepen met het hoogste percentage mensen dat aangaf ten minste één klimaatimpact te hebben ondervonden, met respectievelijk 86,1 % en 85,3 %.

Deze bevindingen zijn in overeenstemming met de resultaten van de meest recente EIB-enquête, waarin 80 % van de EU-respondenten verklaarde de afgelopen vijf jaar ten minste één extreme weersgebeurtenis te hebben meegemaakt (EIB, 2024). Het hoge percentage respondenten uit Zuid-Europa dat door verschillende klimaateffecten wordt getroffen, weerspiegelt ook de bevindingen van de speciale Eurobarometer 2025 over klimaatverandering (EC, 2025a). Het ondersteunt ook de nadruk van de EUCRA (EEA, 2024a) op de kritieke urgentie van de aanpak van klimaatrisico's in die regio.

Warmte was de belangrijkste klimaatgerelateerde impact die de respondenten ondervonden. In de afgelopen 5 jaar heeft 49,7% van de ondervraagden zich thuis te warm gevoeld, 46,8% op hun werkplek of onderwijsplek en 60,7% buiten in hun buurt. Dit wijst erop dat een belangrijke manier om de gevolgen van warmte voor de gezondheid, het welzijn en de productiviteit van mensen te verminderen, erin bestaat ervoor te zorgen dat EU-gebouwen en de bredere woon- en werkomgeving hittebestendig zijn (Martinez et al., 2025; EEA, 2022a).

Over het algemeen meldde 34% van de respondenten een waargenomen toename van muggen- of tekenbeten in de afgelopen 5 jaar. De overvloed aan vectoren, de lengte van het bijtseizoen en de waarschijnlijkheid van ziekteoverdracht worden beïnvloed door het veranderende klimaat (EEA, 2022a). Het percentage mensen met meer beten was het hoogst in Zuid- en Midden-Oost-Europa (figuur 2.1), waaronder Cyprus (60,9%), Griekenland (59,0%) en Kroatië (57,7%).

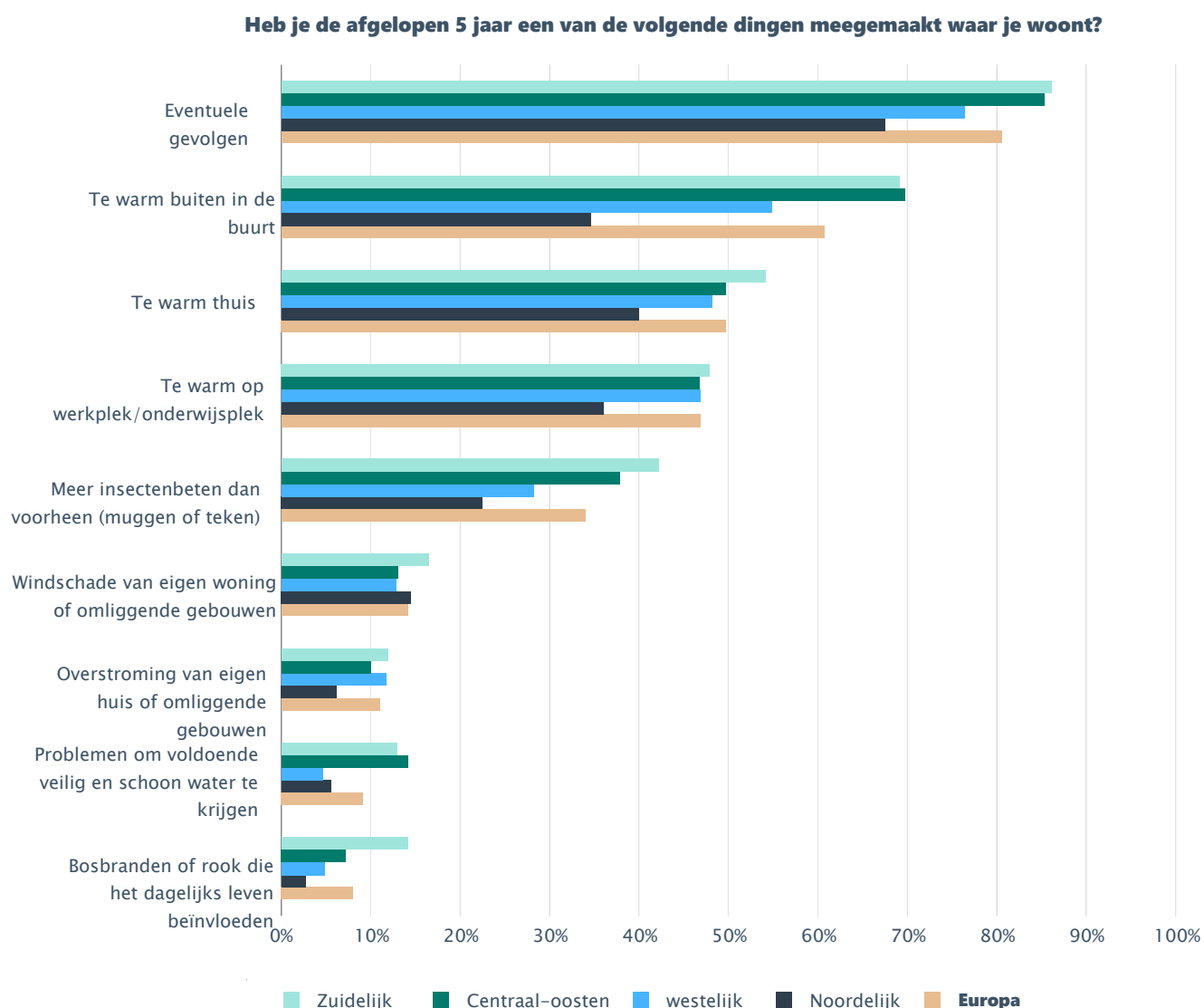
Dit is zorgwekkend vanuit het oogpunt van de volksgezondheid, aangezien deze landen een bevestigde aanwezigheid hebben van invasieve muggen van *Aedes* (ECDC, 2025) die knokkelkoorts, zika en chikungunya kunnen dragen. Ze hebben ook de inheemse *Culex pipiens* muggen (ECDC, 2023) die in staat zijn om West-Nijlkoorts te verspreiden.

Windschade aan huizen of gebouwen in de buurt werd de afgelopen vijf jaar door 14,1% van de respondenten ervaren. Daarnaast had ongeveer een tiende van de respondenten te maken gehad met alle andere klimaateffecten (zie figuur 2.1).

Er waren aanzienlijke verschillen tussen de landen wat betreft het percentage respondenten dat de gevolgen had ondervonden. Zo was de ervaring met windschade aan huizen of gebouwen in de buurt van respondenten het meest wijdverbreid in Ierland (43,3 % van de respondenten), maar ook in Kroatië (29,4 %) en Hongarije (26,6 %).

¹ De lijst van klimaateffecten in de enquête is niet uitputtend. Het werd samengesteld door Eurofound en het EEA in samenwerking met de partnerorganisaties van het Europees Waarnemingscentrum voor klimaat en gezondheid. De lijst was gebaseerd op de erkende risico's voor de welvaart en het welzijn van de Europese bevolking in verband met klimaatverandering (EER, 2024a; EEA, 2025c). Bij de uiteindelijke selectie van de op te nemen punten werd rekening gehouden met de lengte van de enquête.

Figuur 2.1 Percentage respondentent dat te maken heeft gehad met klimaateffecten in hun gebied, per Europese regio

Opmerking: De geografische groepen die in deze en de volgende grafieken worden gebruikt, zijn als volgt: Midden-Oost-Europa (Bulgarije, Tsjechië, Hongarije, Polen, Roemenië en Slowakije); Noord-Europa (Denemarken, Estland, Finland, Ierland, Letland, Litouwen en Zweden); Zuid-Europa (Cyprus, Kroatië, Griekenland, Italië, Malta, Montenegro, Portugal, Slovenië en Spanje); West-Europa (Oostenrijk, België, Frankrijk, Duitsland, Liechtenstein, Luxemburg, Nederland en Zwitserland).

De bevindingen van de enquête voor individuele landen zijn te vinden in de [interactieve viewer](#).

Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025.

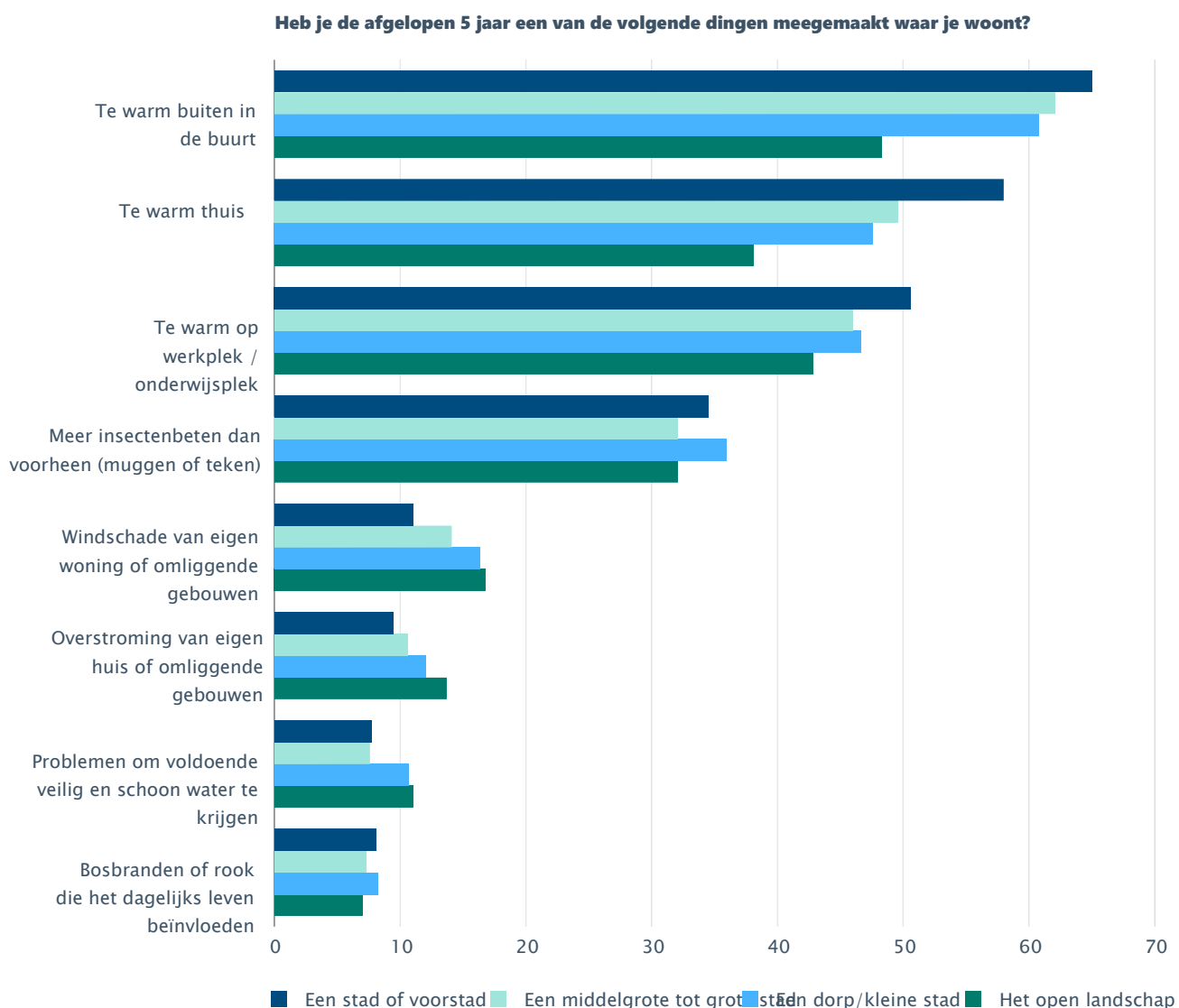
Bosbranden en de rook ervan werden het vaakst waargenomen door respondenten uit Griekenland (41,1 %), Portugal (35,2 %) en Cyprus (20,3 %), vergeleken met een gemiddelde van 8 % in heel Europa. Het percentage respondenten dat de afgelopen vijf jaar met overstromingen te maken had gehad, weerspiegelde het patroon van grootschalige overstromingen in deze periode. Zo meldde een veel hoger percentage respondenten in Oostenrijk (25,9 %) en Slovenië (19,1 %) dat zij te maken hadden gehad met overstromingen dan het algemene Europese gemiddelde van 11 %.

2 Klimaatgerelateerde effecten waargenomen door respondenten

Klimaatgerelateerde effecten werden verschillend gevoeld, afhankelijk van het feit of de respondenten in een stedelijke of landelijke omgeving woonden. Het percentage respondenten dat warmte ervaart, zowel binnen als buiten, steeg met de toenemende mate van verstedelijking (figuur 2.2).

Daarentegen hadden meer verstedelijkte omgevingen lagere percentages respondenten die meldden dat ze waren getroffen door wind, overstromingen of problemen met de toegang tot water. Dit kan het gevolg zijn van het hogere niveau van bescherming tegen overstromingen in steden in vergelijking met minder dichtbevolkte gebieden of het kan wijzen op een goede toegang tot infrastructuur, zoals openbare watervoorziening, in steden.

Figuur 2.2 Percentage respondenten dat te maken kreeg met klimaateffecten in hun gebied, op basis van zelfgerapporteerd verstedelijkingsniveau.

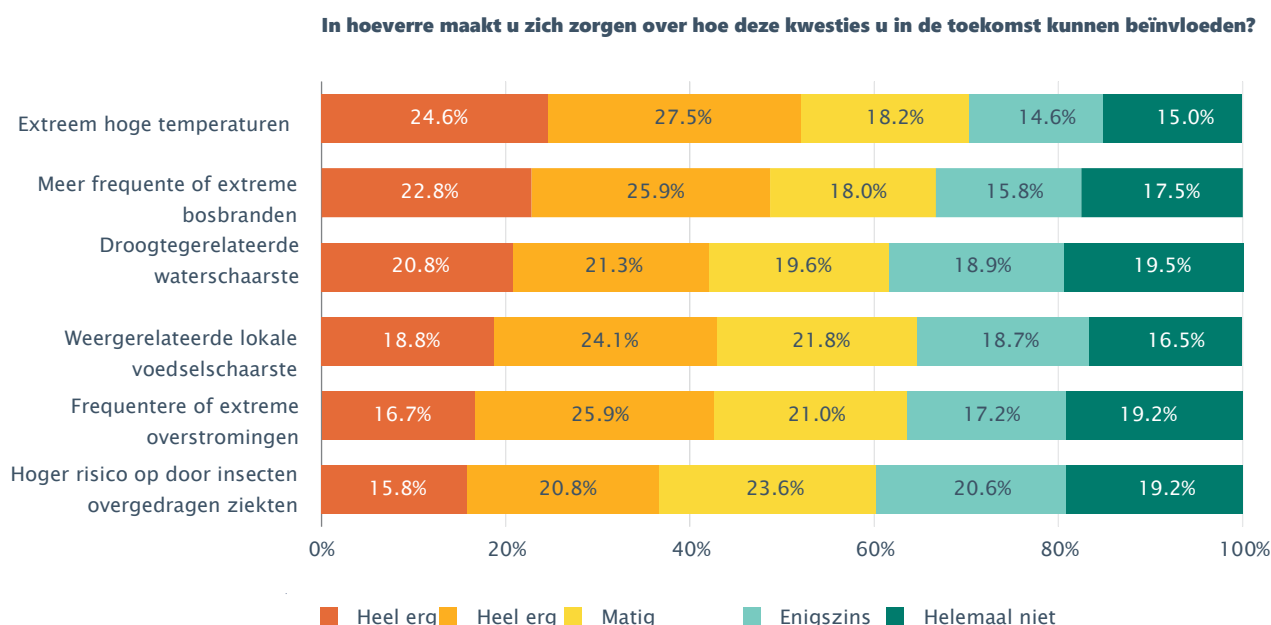
Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025.

3 Bezorgdheid over toekomstige klimaateffecten

Meer dan de helft van de respondenten (52,1%) was zeer bezorgd of vrij bezorgd over extreem hoge temperaturen die het dagelijks leven en welzijn in de toekomst verstoren. De tweede meest zorgwekkende kwestie voor de respondenten was frequentere of extremere bosbranden; 48,7% gaf aan dat deze zeer of zeer zorgwekkend waren. Dit bevestigt de EUCRA die hitte en bosbranden heeft aangemerkt als een van de ernstigste risico's voor de menselijke gezondheid en die de dringendste maatregelen vereist (EEA, 2024a).

Een vergelijkbaar aantal respondenten (tussen 42 % en 43 %) was zeer of zeer bezorgd over verminderde toegang tot lokaal/seizoensgebonden voedsel of veilig water en frequentere of extremere overstromingen. De hogere kans op het krijgen van ziekten door muggen- of tekenbeten was het minst zorgwekkend voor respondenten (figuur 3.1).

Figuur 3.1 Percentage respondenten dat zich zorgen maakt over toekomstige klimaateffecten

Opmerking: De resultaten van de enquête voor individuele landen zijn te vinden in de [interactieve viewer](#).

Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025.

Er is een duidelijke geografische kloof in de mate van zorg voor alle gevaren. Twee keer zoveel respondenten in Zuid-Europa waren in vergelijking met Noord-Europa zeer of zeer bezorgd over toekomstige hoge temperaturen (61 % tegenover 29,9 %), extremere of frequentere overstromingen (50,2 % tegenover 25,3 %) en extremere of frequentere bosbranden (58,8 % tegenover 29,9 %).

Een hoger percentage respondenten uit Midden-Oost-Europa was zeer of zeer bezorgd over het vooruitzicht van het oplopen van ziekten door teken of muggen in vergelijking met die uit Noord-Europa (45,1% versus 29,1%), toegang tot water voor dagelijks gebruik (54,3% versus 23,2%) en toegang tot voedsel (53,1% versus 29,9%).

Zie de [interactieve viewer](#) voor een gedetailleerde uitsplitsing van de antwoorden voor individuele landen.

4 Door respondenten gerapporteerde klimaatveerkrachtmaatregelen

Hoewel de EU en de afzonderlijke lidstaten over een robuust beleidskader beschikken om de aanpassing aan de klimaatverandering te ondersteunen, is er beperkte informatie over de uitgevoerde acties en de doeltreffendheid ervan. Dit belemmert een volledig inzicht in de vooruitgang van Europa op het gebied van klimaatbestendigheid (EEA, 2025a).

De in dit hoofdstuk gepresenteerde enquêteresultaten helpen licht te werpen op het niveau van uitvoering van maatregelen voor klimaatbestendigheid in heel Europa. De respondenten van de enquête werd gevraagd te bevestigen of er al dan niet bepaalde klimaatveerkrachtmaatregelen voor hun huishouden van kracht waren en vragen te beantwoorden over door autoriteiten geleide acties die bijdragen tot klimaatveerkracht die zij in hun gebied hadden gezien ⁽²⁾ (tabel 1.1). De genoemde maatregelen omvatten zowel op infrastructuur gebaseerde (waarvoor fysieke interventie maatregelen nodig zijn) als niet op infrastructuur gebaseerde initiatieven.

De vermelde klimaatveerkrachtmaatregelen kunnen worden afgestemd op verschillende fasen van de crisisbeheersingscyclus:

- preventie (het minimaliseren van de gevolgen van een crisis of ramp vóór de gebeurtenis);
- paraatheid (planning van de manier waarop moet worden gereageerd);
- respons (acties tijdens een crisis of ramp om de impact ervan tot een minimum te beperken);
- herstel (terugkeer naar hoe het was vóór een crisis of ramp) (EEA, 2017; EC, 2025c).

Tabel 1.1 In de enquête opgenomen veerkrachtmaatregelen

Maatstaf voor klimaatbestendigheid		Infrastructuur gebaseerd?	Fase van de crisisbeheersingscyclus
Huishoudelijk niveau	Isolatie van muren of dak	Ja	Paraatheid
	Airconditioning of ventilatie	Ja	Paraatheid
	Shading	Ja	Paraatheid
	Overstromingsbestendigheid	Ja	Paraatheid
	Regenwateropvang	Ja	Paraatheid
	Het systeem of de generator van de back-upmacht	Ja	Paraatheid
	Noodpakket	Nee	Paraatheid/reactie
	Woningverzekering die extreme weersomstandigheden dekt	Nee	Paraatheid/herstel
Door de autoriteit geleid	Waarschuwingen of waarschuwingen voor extreme weersomstandigheden	Nee	Paraatheid
	Bewustmakingscampagnes over risico's en te nemen maatregelen bij extreem weer	Nee	Paraatheid
	Meer bomen geplant of betere toegang tot groen	Ja	Preventie
	Levering van koelcentra	Ja	Paraatheid
	Wijzigingen in werk-/onderwijs schema's om activiteiten in de heetste uren of dagen te voorkomen	Nee	Paraatheid/reactie
	Overstromingspreventie	Ja	Preventie
	Beperkingen op het watergebruik tijdens droogte	Nee	Paraatheid/reactie
	Controlemaatregelen voor muggen	Nee	Preventie
Opmerking: Zie bijlage 1 voor de exacte formulering van vragen in verband met klimaatveerkrachtmaatregelen.			
Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025.			

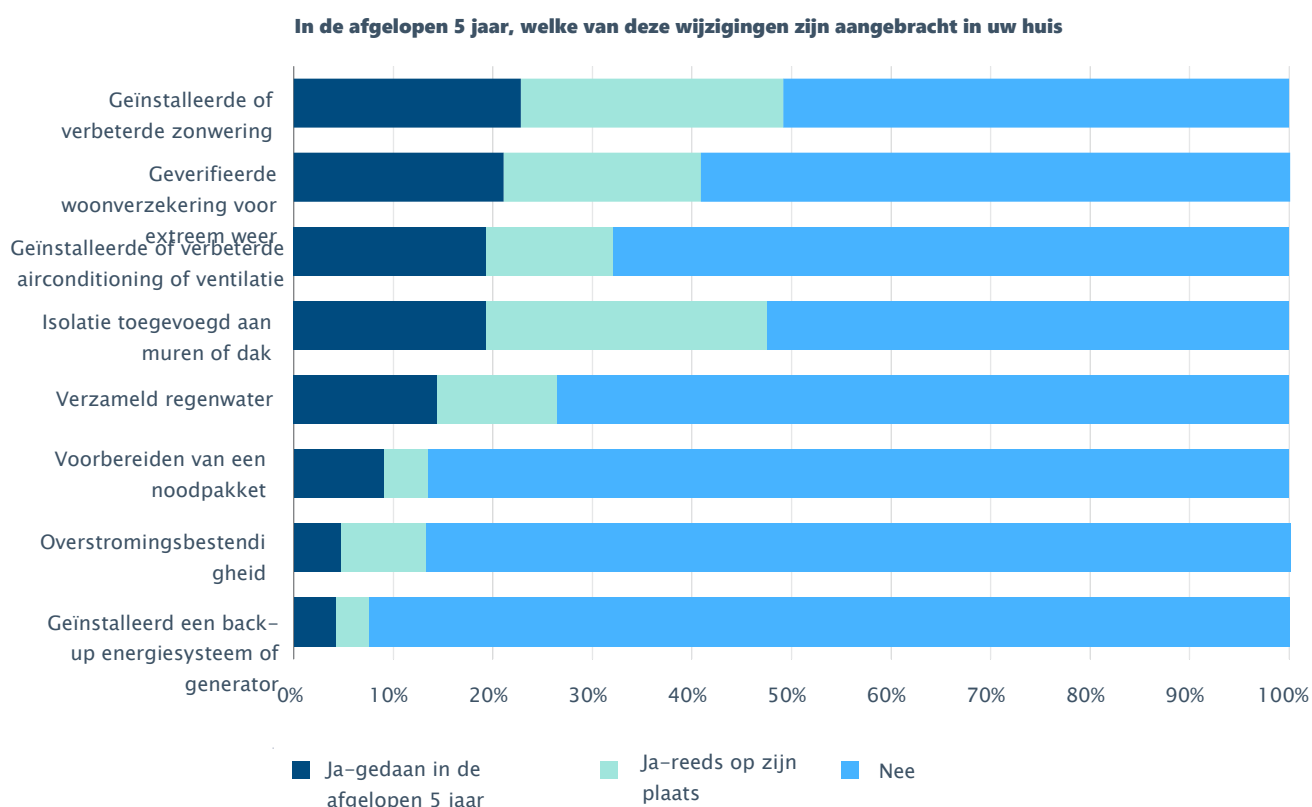
2 De term 'uw gebied' werd in de enquête niet nader gespecificeerd en stond open voor interpretatie.

(2) De term 'uw gebied' werd in de enquête niet nader gespecificeerd en stond open voor interpretatie.

4.1 Veerkracht van huishoudens

Hoewel 77,9 % van de respondenten thuis ten minste één van de in de enquête vermelde maatregelen voor klimaatbestendigheid had, was geen van de maatregelen van kracht in meer dan de helft van de huizen van de respondenten (figuur 4.1). Sommige maatregelen (bv. overstromingsbestendigheid) zijn mogelijk niet relevant voor omgevingen waar bepaalde gevaren ontbreken. Een laag percentage respondenten had echter meer universele maatregelen getroffen (bv. een noodkit of een noodstroombron). De resultaten wijzen over het algemeen op een algehele onderparaatheid voor klimaatrisico's en andere crises op het niveau van huishoudens in heel Europa.

Figuur 4.1 Percentage respondenten met klimaatveerkrachtmaatregelen thuis

Opmerking: De resultaten van de enquête voor de afzonderlijke landen zijn te vinden in de interactieve weergave r.

Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025.

Twee van de maatregelen die het vaakst thuis worden genomen, zijn ontworpen om warmte aan te pakken. De meest voorkomende maatregel in woningen was verbeterde zonwering; 49,2 % van de respondenten gaf aan dit te hebben ingevoerd. Het is een relatief betaalbare aanpassingsmaatregel en zowel interne als externe zonwering zijn effectief in het verlagen van de interne temperaturen van gebouwen (Martinez et al., 2025).

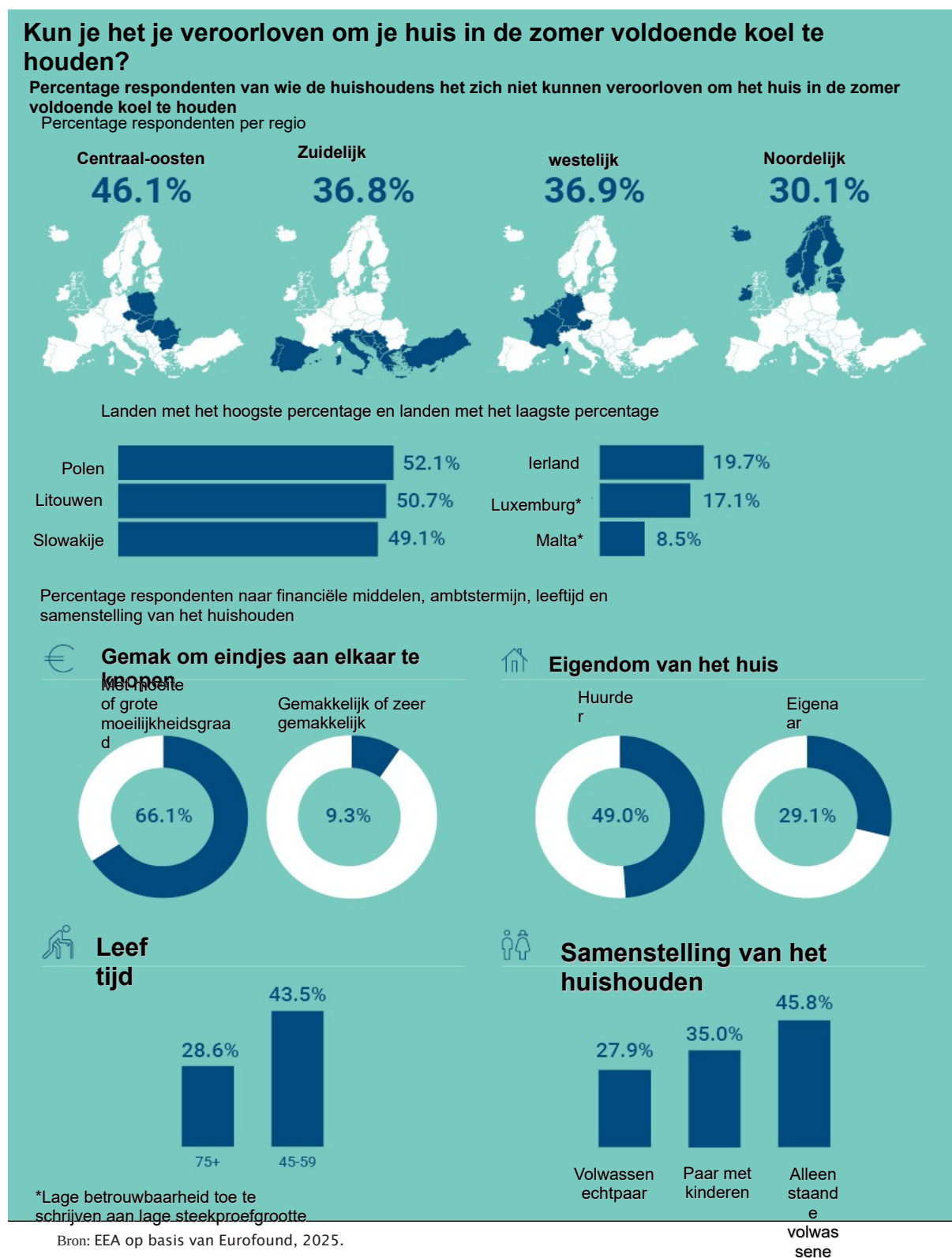
De tweede meest populaire maatregel was het isoleren van daken en muren (47,6%). In goed ontworpen gebouwen kan dit oververhitting verminderen, maar in gebouwen met onvoldoende ventilatie, zonwering of thermische massa kan dit oververhitting verergeren (Martinez et al., 2025); de doeltreffendheid van deze maatregel hangt derhalve af van de context ervan. Zo vond in de Europese enquête naar inkomen en levensomstandigheden 2023 slechts 24,2 % van de respondenten in 16 Europese landen het koelsysteem en de thermische isolatie van hun woning voldoende om de woning in de zomer voldoende koel te houden (Eurostat, 2023).

In totaal gaf 32,1% van de respondenten aan airconditioning of ventilatie te hebben geïnstalleerd of verbeterd. Hoewel airconditioning effectief kan zijn voor de bescherming van de gezondheid, met name voor kwetsbare personen, is uitgebreid gebruik van airconditioning een voorbeeld van slechte aanpassing. Dit leidt tot problemen in verband met de piekvraag naar elektriciteit en de door apparatuur opgewekte warmte kan bijdragen tot de effecten van stedelijke warmte-eilanden (EEA, 2022c).

Bovendien vereist mechanische koeling — airconditioning, actieve ventilatie of het gebruik van ventilatoren — zowel voorafgaande investeringen als elektriciteitsverbruik en leidt dit tot extra kosten voor huishoudens. Dit kan voorkomen dat mensen dergelijke maatregelen installeren of gebruiken.

Op de vraag of ze het zich konden veroorloven om hun huis in de zomer voldoende koel te houden, reageerde 38,2% van de respondenten negatief. Het hoogste percentage respondenten dat het zich niet kon veroorloven om hun huis in de zomer koel te houden, werd gevonden in Midden-Oost-Europa (46,1 %), vergeleken met 30,1 % in Noord-Europa (figuur 4.2).

Figuur 4.2 Percentage respondententen van wie de huishoudens het zich niet kunnen veroorloven om het huis in de zomer voldoende koel te houden

Over het algemeen meldde 40,8% van de respondenten dat ze een verzekering tegen extreem weer hadden. Er waren aanzienlijke verschillen tussen de landen in termen van hoeveel respondenten meldden dat ze een verzekering tegen extreem weer hadden. In Zweden had 17,4% van de respondenten het tegen 70,1% in Luxemburg.

De verschillende verzekeringsstelsels in elk land zijn van invloed op de beschikbaarheid en betaalbaarheid van verzekeringen. Volgens de Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen (2024) hadden Griekenland, Italië en Roemenië de hoogste beschermingskloofscores voor natuurrampen als gevolg van een combinatie van gevaren en een lage verzekeringspenetratie.

Overstromingsverzekeringen bleken bijzonder onbetaalbaar in gebieden met een hoog risico in Polen en Portugal, gevolgd door verschillende regio's in Kroatië, Duitsland en de Baltische staten (Tesselaar et al., 2020). De hier gerapporteerde resultaten van de enquête van Eurofound (2025) weerspiegelen deze patronen tot op zekere hoogte (zie de interactieve kijker). Zij moeten echter met de nodige voorzichtigheid worden behandeld omdat de enquêteteekproef niet representatief was en de informatie door de respondenten zelf werd gerapporteerd. Bovendien kan zelfgerapporteerde verzekeringsdekking onderhevig zijn aan recall bias, omdat respondenten de specifieke voorwaarden van hun beleid met betrekking tot bescherming tegen extreme weersomstandigheden mogelijk niet nauwkeurig onthouden of begrijpen.

Meer dan een kwart van de respondenten zei dat ze thuis regenwater verzamelen voor gebruik in droge perioden. In bepaalde landen, zoals België, Tsjechië en Slovenië, beschikte meer dan 40 % van de respondenten over een opvangsysteem voor regenwater. Een aanzienlijk aantal respondenten meldde dat zij de afgelopen vijf jaar regenwateropvangsystemen hadden geïnstalleerd (bv. 26,7 % van de respondenten in Tsjechië, gevolgd door bijna een kwart van de respondenten in Estland en Slowakije).

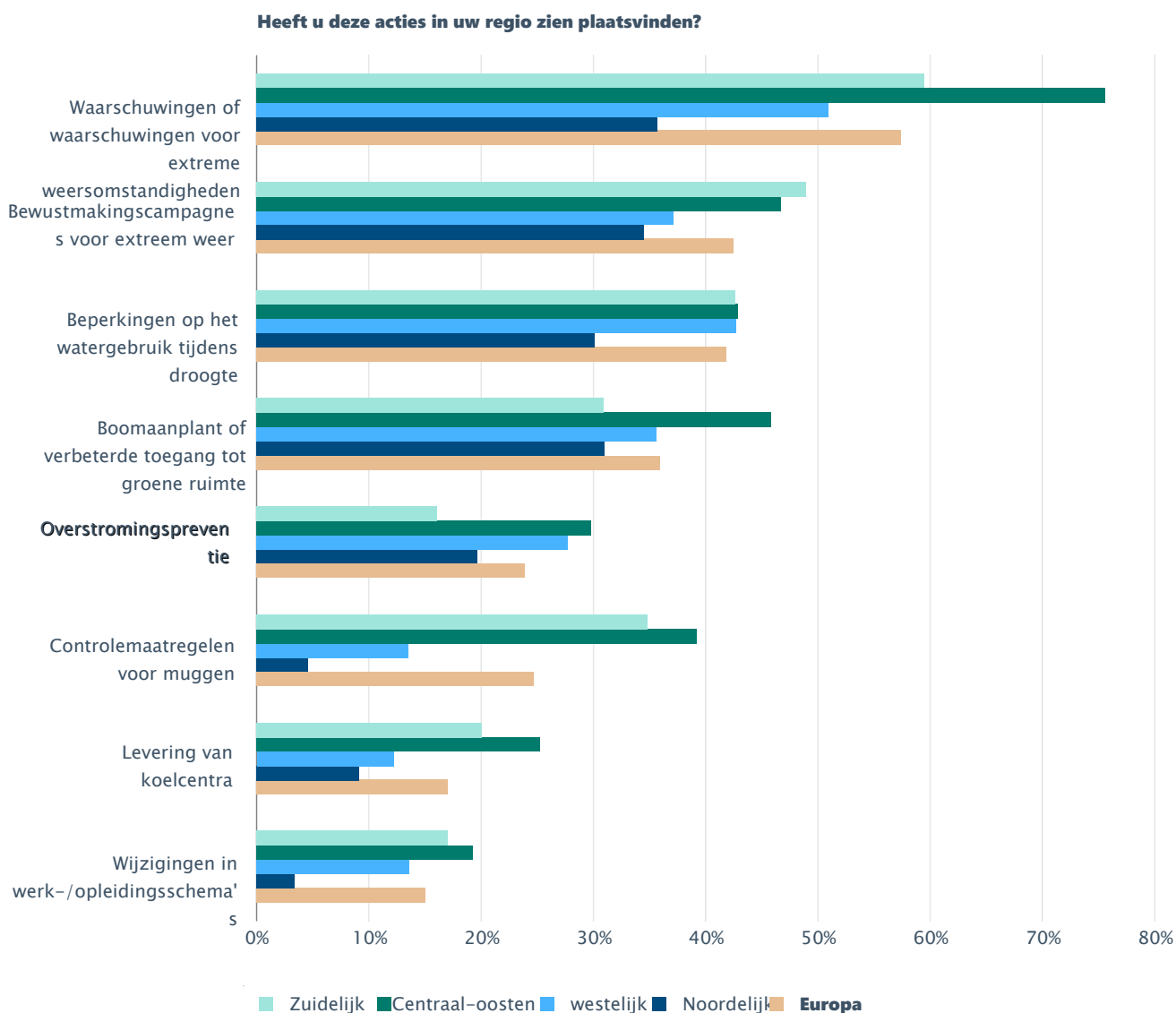
Een van de minst frequent gemelde maatregelen was overstromingsbestendigheid; slechts 13,2 % van de respondenten gaf aan maatregelen te hebben genomen. Bescherming tegen overstromingen op eigendomsniveau is alleen van toepassing in gebieden die gevoelig kunnen zijn voor overstromingen en vereist aanzienlijke investeringen en structurele veranderingen in de woning.

Het voorbereiden van een noodkit is echter een eenvoudige maatregel die relatief goedkoop is om uit te voeren. Desondanks waren de kits slechts aanwezig in 13,5 % van de huishoudens van de respondenten. In Denemarken, Estland en Zweden had een aanzienlijk percentage van de respondenten (meer dan 22 % van de respondenten in elk van deze landen) deze maatregel de afgelopen vijf jaar genomen. Dit kan verband houden met recente oproepen aan burgers van hun regeringen om burgers voor te bereiden op mogelijke crises in verband met de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne.

4.2 Weerbaarheidsacties die op de gebieden van de respondenten worden waargenomen

In totaal meldde 82,2 % van de respondenten dat zij ten minste één van de in de enquête vermelde door de autoriteit geleide klimaatveerkrachtmateregelen in hun lokale omgeving hadden gezien (figuur 4.3). De maatregelen die het vaakst worden gemeld — vroegtijdige waarschuwingen en waarschuwingen (gerapporteerd door meer dan 57 % van de respondenten) en bewustmakingscampagnes (genoteerd door 42,5 % van de respondenten) — komen overeen met een goede dekking voor die acties in het nationale aanpassingsbeleid en de nationale gezondheidsstrategieën (Europese waarnemingspost voor klimaat en gezondheid, 2022). Daarnaast zijn er in 19 van de lidstaten van de EU-27 actieplannen voor warmtegezondheid, met inbegrip van waarschuwingen over hoge temperaturen (EEA, 2024c). Dit kan een gedeeltelijke verklaring zijn voor het grote aantal respondenten dat waarschuwingen en waarschuwingen heeft waargenomen.

Figuur 4.3 Percentage respondententen dat maatregelen voor klimaatbestendigheid in hun gebied heeft waargenomen

Opmerking: De onderzoeksresultaten voor individuele landen zijn te vinden in de interactieve viewer.

Bron: EEA op basis van Eurofound (2025).

Systemen voor vroegtijdige waarschuwing zijn een van de meest kosteneffectieve maatregelen tegen extreme weersomstandigheden (EEA, 2020; EER, 2024b). Als ze correct worden ingezet, kunnen ze de gevolgen van extreme weersomstandigheden voor mensen verminderen. Tijdens de overstromingen in Midden-Europa in 2024 was het aantal dodelijke slachtoffers bijvoorbeeld lager dan bij eerdere overstromingen. Dit ondanks het feit dat de neerslag zwaarder was en de overstromingen op grotere schaal plaatsvonden. Het lagere aantal dodelijke slachtoffers is toegeschreven aan goed functionerende systemen voor vroegtijdige waarschuwing (World Weather Attribution, 2024). Als zodanig moet de opmerking dat ze op grote schaal worden gebruikt, worden gezien als een positief aspect van de paraatheid voor klimaatverandering.

Bovendien hadden meer dan 4 op de 10 respondenten te maken gehad met bewustmakingscampagnes over klimaatverandering of extreem weer in hun gebied; dit soort maatregelen kan de doeltreffendheid van vroegtijdige waarschuwingen en

waarschuwingen vergroten. Kennis over hoe te handelen in noodgevallen is essentieel om ervoor te zorgen dat waarschuwingen of waarschuwingen van autoriteiten doeltreffend zijn (bv. Diakakis et al., 2022). In de meest recente EIB-enquête werd het voorlichten van het publiek over welk gedrag moet worden gevolgd om problemen als gevolg van extreme weersomstandigheden te voorkomen of erop te reageren, door 38 % van de respondenten als een belangrijke aanpassingsmaatregel aangemerkt (EIB, 2024).

De op twee na meest voorkomende maatregel — beperkingen van het watergebruik als gevolg van droogte — werd gemeld door 41,8 % van de respondenten. Het aandeel van de EU-bevolking dat door waterschaarste wordt getroffen, neemt toe in de context van zowel klimaatverandering als niet-duurzaam waterbeheer (EEA, 2025d). Als gevolg hiervan komen watergebruiksbeperkingen steeds vaker voor. Zo bevat 48 % van de gemeentelijke klimaatactieplannen die in Europa worden uitgevoerd, maatregelen voor waterbehoud (met inbegrip van rantsoenering/beperkingen en hergebruik van grijs water) (EEA, 2024b).

In totaal meldde 35,9 % van de respondenten dat er meer bomen werden geplant of dat de toegang tot groene ruimten in hun gebied werd verbeterd. Dit was de meest geciteerde op infrastructuur gebaseerde maatregel voor klimaatbestendigheid die door respondenten werd geselecteerd. Op de natuur gebaseerde oplossingen — d.w.z. maatregelen om klimaateffecten aan te pakken die door de natuur worden geïnspireerd of ondersteund — worden in het EU-beleid erkend als een belangrijke optie voor aanpassing aan de klimaatverandering (bv. EC, 2021) en worden al vaak gebruikt. Uit een analyse van stedelijke klimaatactieplannen in Europa bleek bijvoorbeeld dat 9 van de 10 plannen maatregelen omvatten met betrekking tot milieu, groen en biodiversiteit (EEA, 2024b). In de enquête van de EIB (2024) stelde 42 % van de respondenten in de EU vast dat een van de belangrijkste prioriteiten voor lokale aanpassing aan de klimaatverandering is om steden af te koelen door met bomen omzoomde straten toe te voegen en groene ruimten te creëren.

Controlemaatregelen voor muggen werden waargenomen door 24,7% van de respondenten. Uit een enquête van het Europees Centrum voor ziektepreventie en -bestrijding blijkt dat 18 van de 26 reagerende Europese landen in 2021 een vorm van muggenbestrijding hebben ingevoerd (ECDC, 2021). Het klimaat in grote delen van Europa wordt steeds geschikter voor door muggen overgedragen ziekten (van Daalen et al., 2024) en als zodanig kan in de toekomst verdere behoefte aan het gebruik van deze maatregel worden verwacht.

Iets minder dan een kwart van de respondenten (23,9%) meldde overstromingspreventiemaatregelen in hun gebied te hebben uitgevoerd. Dit is een relatief hoog percentage, omdat niet iedereen in een gebied woont dat bescherming nodig heeft tegen overstromingen door rivieren, kusten of weggelopen oppervlakten.

Van alle genoemde maatregelen waren de twee maatregelen die de minste respondenten meldden te zijn tegengekomen, de levering van koelcentra (gebouwen met airconditioning die beschikbaar zijn voor het publiek) en wijzigingen in werk- of onderwijschema's om de heetste tijd van de dag te voorkomen.

Voor veel van de door de autoriteiten geleide klimaatveerkrachtmaatregelen was Centraal-Oost-Europa de regio met het hoogste percentage respondenten dat aangaf deze te hebben ondervonden. Noord-Europa was de regio met de laagste percentages voor veel van de genoemde maatregelen (figuur 4.3).

Aanzienlijke verschillen zijn te zien in de perceptie van respondenten uit verschillende landen (zie de [interactieve kijker](#)). Meer dan 90% van de respondenten in Polen en Portugal had bijvoorbeeld waarschuwingen over extreem weer ondervonden, vergeleken met 18,2% in Denemarken of 23,3% in Zweden. In Portugal en Litouwen had meer dan 70 % van de respondenten kennis genomen van bewustmakingscampagnes waar zij wonen.

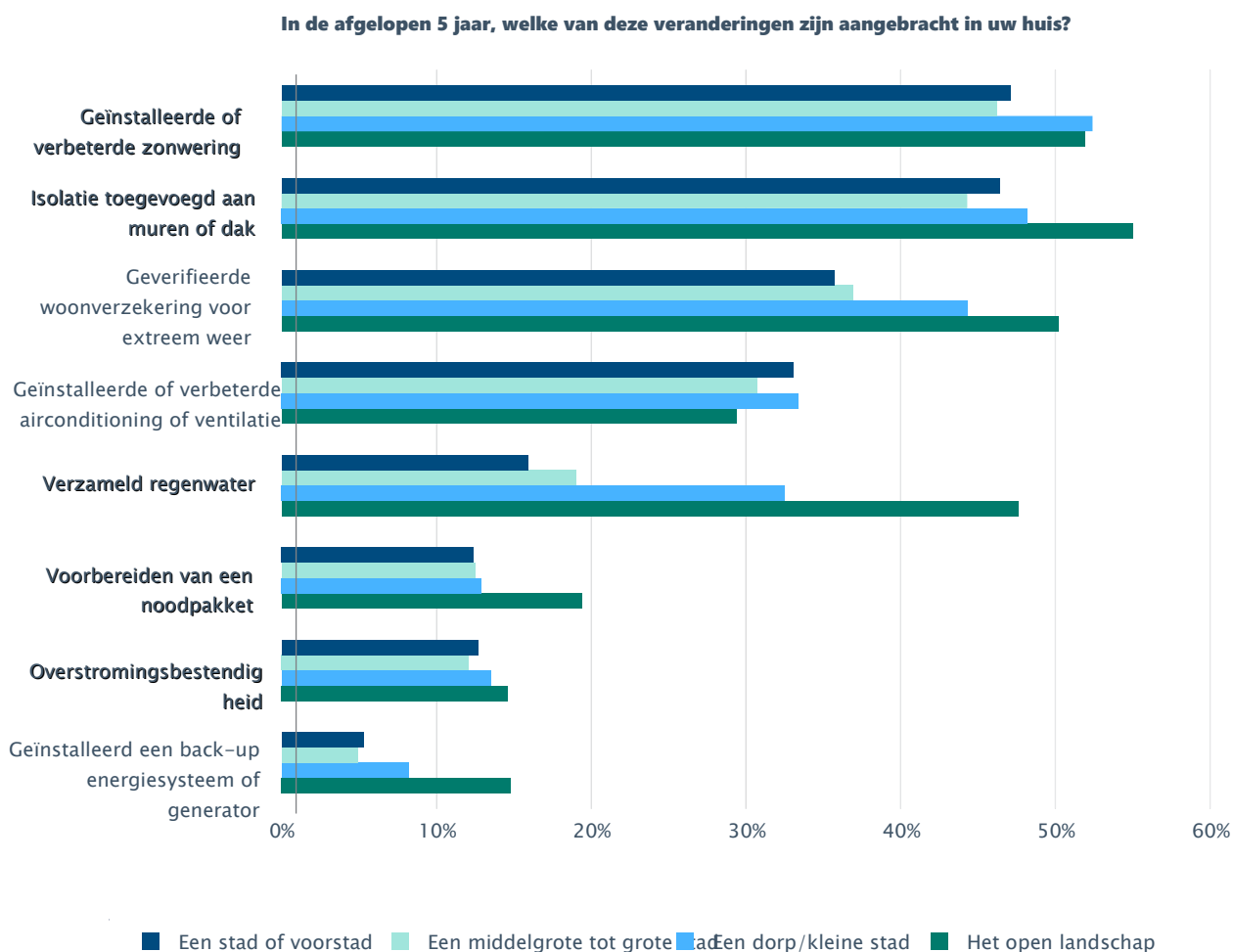
Bijna 60 % van de respondenten uit Hongarije meldde meer bomen en groene ruimten in hun gebied te hebben gezien. Een hoog percentage respondenten uit Griekenland (45%) en Roemenië (meer dan 40%) gaf aan op de hoogte te zijn van koelcentra in hun gebied. Oostenrijk, Tsjechië en Slovenië hadden het hoogste percentage respondenten dat overstromingspreventiemaatregelen in hun gebied had gezien (meer dan 40 %).

4.3 Verschillen tussen stedelijke en landelijke respondenten

Wat de veerkracht van huishoudens betreft, had een hoger percentage van degenen die op het open platteland wonen thuis maatregelen voor klimaatbestendigheid uitgevoerd in vergelijking met degenen die in meer verstedelijkte gebieden wonen (figuur 4.4). Ongeveer drie keer zoveel respondenten op het platteland hadden regenwateropvangsystemen in vergelijking met die in steden (respectievelijk 47,6% en 15,9%) of een back-upvoeding / generator (14,8% tegenover 5,3%). Dit kan worden verklaard door:

- een hoger percentage mensen in plattlandsgebieden die in huizen wonen in plaats van in appartementen (Eurostat, 2024);
- meer gevallen van eigenwoningbezit in plattlandsgebieden;
- een grotere behoefte aan zelfredzaamheid in plattlandsgebieden als gevolg van de lage bevolkingsdichtheid en de schaarse infrastructuur en voorzieningen.

Figuur 4.4 Percentage respondenten dat klimaatveerkrachtmaatregelen op het niveau van huishoudens rapporteert, naar zelfgerapporteerd verstedelijkingsniveau

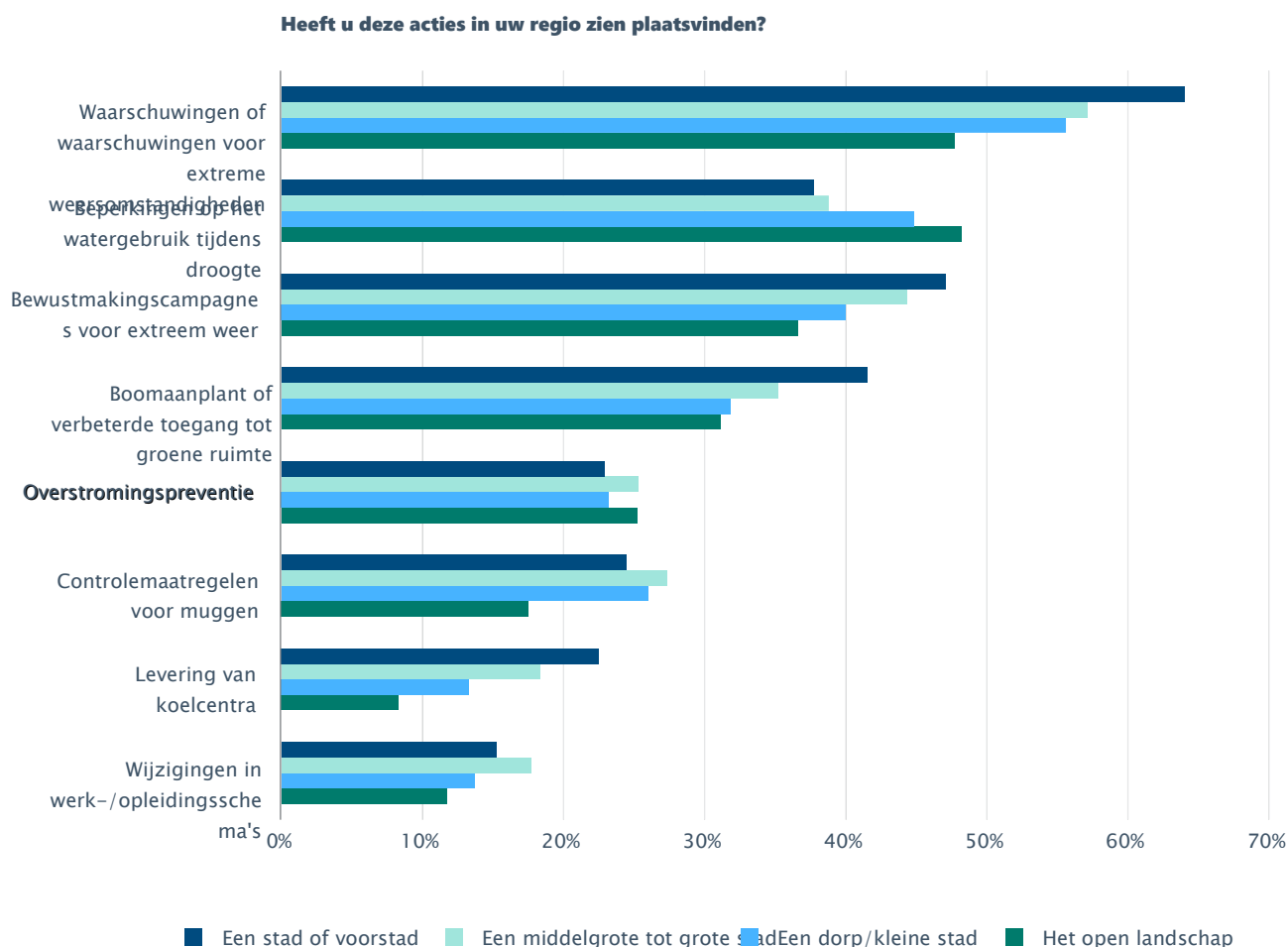

Bron: EEA op basis van Eurofound (2025).

De meeste door de autoriteiten geleide klimaatveerkrachtmaatregelen werden daarentegen waargenomen door een hoger percentage respondenten in steden en gemeenten dan respondenten uit dorpen en plattlandsgebieden (met uitzondering van beperkingen op het watergebruik en overstromingspreventie, die vaker door plattlandsbewoners werden gemeld; Figuur 4.4). Dit kan te wijten zijn aan de hogere bevolkingsdichtheid in steden en dus een hogere totale blootstelling van mensen en activa aan klimaatrisico's, waardoor de behoefte aan en de haalbaarheid van aanpassingsmaatregelen toeneemt.

Het kan echter ook een weerspiegeling zijn van de grotere capaciteit van grotere steden om actie te ondernemen op het gebied van aanpassing. Uit een eerdere EER-analyse van aanpassingsmaatregelen door de ondertekenaars van het Burgemeestersconvenant voor klimaat en energie bleek bijvoorbeeld dat gemeenten met meer dan 50.000 inwoners eerder acties uitvoeren die gericht zijn op hoge temperaturen, zoals het planten van bomen en stedelijke vergroening, dan kleinere gemeenten (EEA, 2020). Daarnaast lopen kleinere gemeenten en steden vaak achter op steden wat betreft klimaatrisico- en kwetsbaarheidsbeoordelingen, politieke steun voor aanpassingsmaatregelen en de beschikbaarheid van financiering voor aanpassing (EEA, 2020; Venner et al., 2025).

Figuur 4.5 Percentage respondenten dat maatregelen voor klimaatbestendigheid onder leiding van een autoriteit waarneemt, op basis van zelfgerapporteerd verstedelijkingsniveau

EEA op basis van Eurofound, 2025.

5 Verschillen tussen respondentgroepen

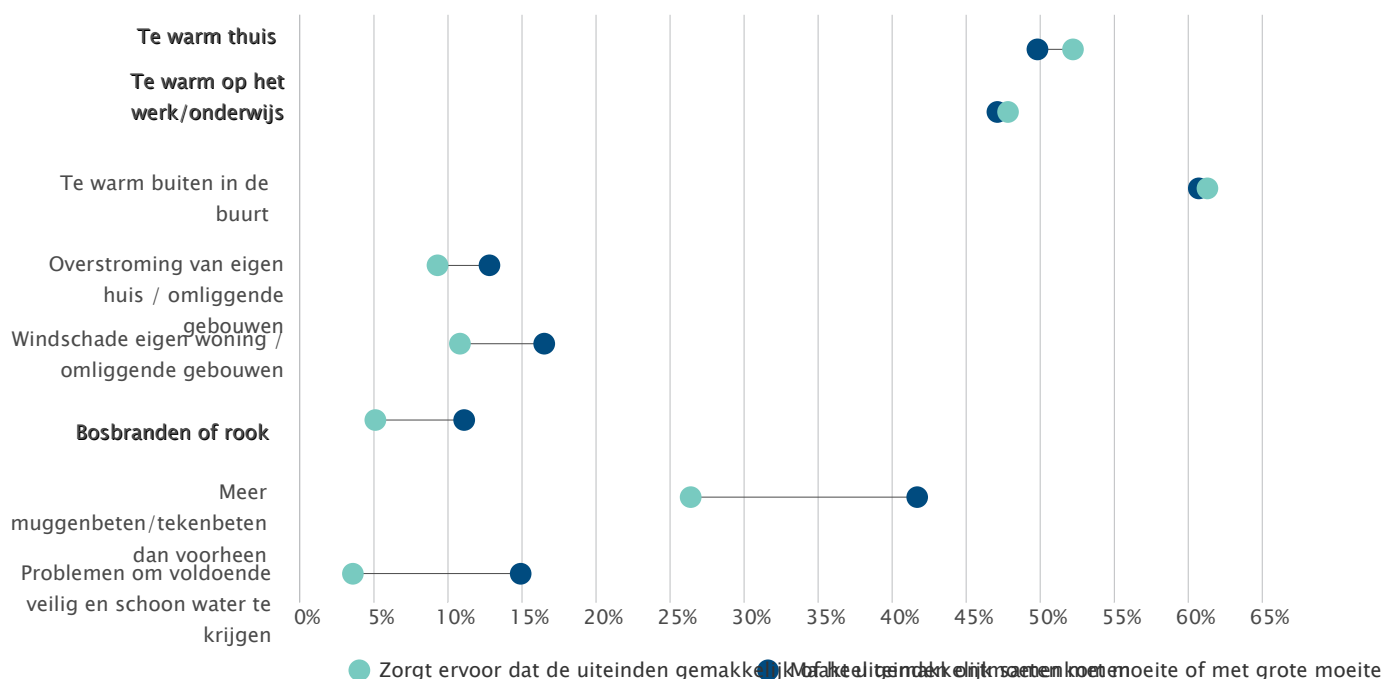
5.1 Financiële middelen van huishoudens

De financiële middelen van huishoudens werden geraamd door de respondenten te vragen hoe gemakkelijk of hoe moeilijk het voor hen is om de eindjes aan elkaar te knopen ⁽³⁾. In het geval van bijna alle klimaatrisico's — met uitzondering van warmte — gaf een hoger percentage respondenten die antwoordden dat zij de eindjes aan elkaar knopen met grote moeilijkheden of moeilijkheden, aan dat zij in de loop van de afgelopen vijf jaar werden getroffen, in vergelijking met degenen die antwoordden dat het heel gemakkelijk of gemakkelijk was om de eindjes aan elkaar te knopen.

Meer dan het dubbele van het aantal respondenten uit de groep die het financieel moeilijk had, merkte bosbranden of rook waar ze woonden in vergelijking met respondenten die gemakkelijk of heel gemakkelijk rondkwamen. Het grootste relatieve verschil tussen de respondenten met en zonder moeite om rond te komen, hield verband met problemen met de toegang tot veilig en schoon water. Vier keer meer worstelende huishoudens dan financieel veilige huishoudens hadden problemen op dit gebied.

Het is niet verwonderlijk dat in deze context de bezorgdheid over toekomstige effecten ook groter was onder degenen die moeite hadden om de eindjes aan elkaar te knopen voor bijna elke impact. De enige uitzondering was toekomstige hoge temperaturen; vergelijkbare percentages respondenten in elke groep uitten hun bezorgdheid hierover (figuur 5.1).

Figuur 5.1 Percentage respondenten dat in hun gebied klimaateffecten heeft ondervonden, naar financiële middelen van het huishouden

Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025.

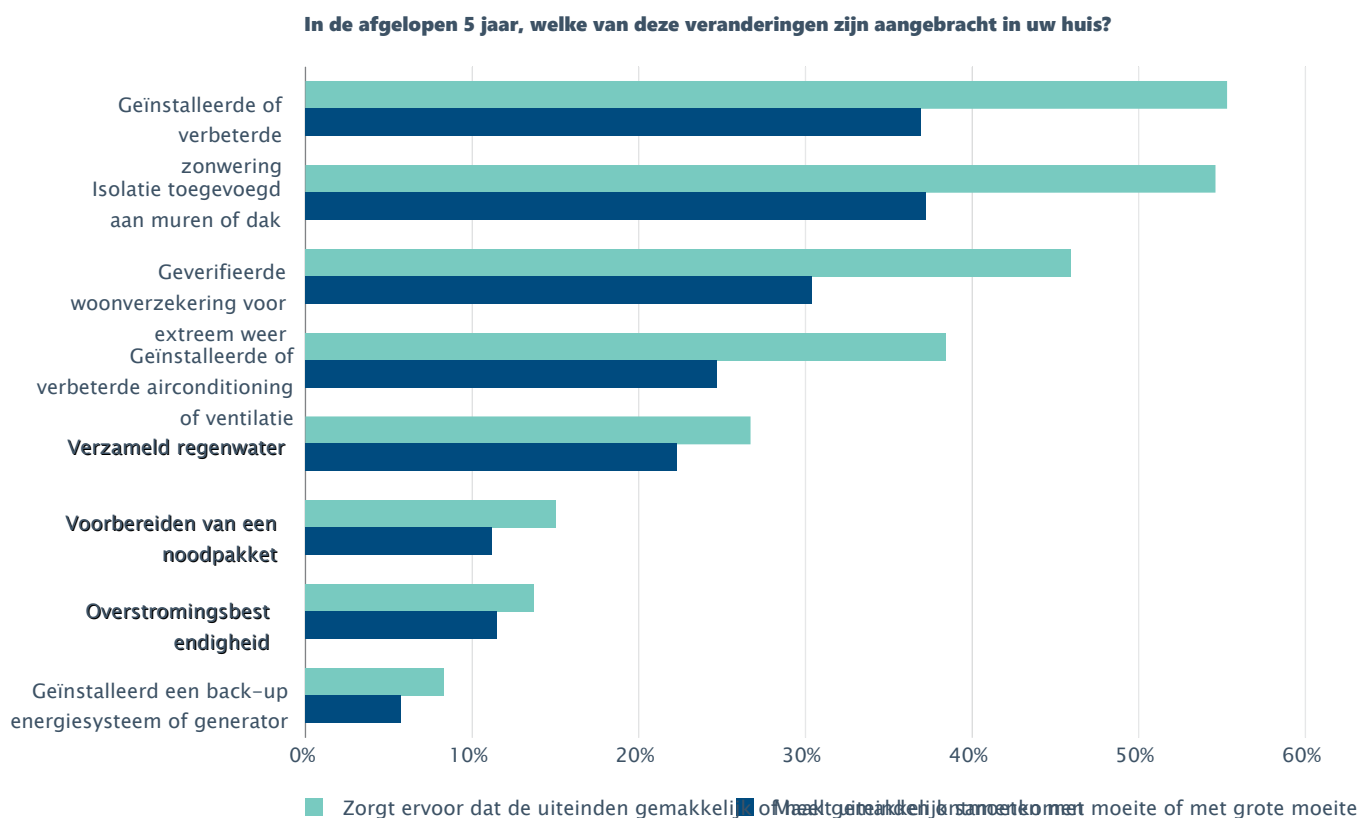
3 De vraag luidde als volgt: 'Een huishouden kan verschillende inkomstenbronnen hebben en meer dan één lid van het huishouden kan daaraan bijdragen. Denkend aan het totale maandelijkse inkomen van uw huishouden, is uw huishouden in staat om de eindjes aan elkaar te knopen ...'. De antwoordopties waren: 'With great difficulty', 'With difficulty', 'With some difficulty', 'Fairly easy', 'Easily', 'Very easy', 'Don't know' en 'Prefer not to answer'.

Bijna twee keer zoveel respondenten die de eindjes aan elkaar knopen, hadden thuis geen van de klimaatbestendigheidmaatregelen die in de enquête werden vermeld (31,8 %), vergeleken met 16,0 % van degenen die de eindjes aan elkaar knopen. Voor elke klimaatveerkrachtmaatregel op het niveau van het huishouden had een lager percentage respondenten die moeite hadden om rond te komen, de maatregel thuis ingevoerd in vergelijking met respondenten die gemakkelijker rond te komen (figuur 5.2). Uit deze resultaten blijkt dat er aanzienlijke ongelijkheden bestaan tussen groepen met een verschillende economische status wat betreft de mate waarin huishoudens voorbereid zijn op extreme weersomstandigheden.

Betaalbaarheid is waarschijnlijk het belangrijkste obstakel voor een brede toepassing van veerkrachtmaatregelen. Terwijl 9,3% van de respondenten die de eindjes aan elkaar knopen gemakkelijk of heel gemakkelijk het zich niet kon veroorloven om hun huis in de zomer voldoende koel te houden, onder degenen die de eindjes aan elkaar knopen met moeite of grote moeite, was dit aantal zeven keer hoger (66,1%) (figuur 4.2).

De ongelijkheden kunnen nog worden verergerd door het feit dat sommige van de veelgebruikte methoden om de woningstructuur te verbeteren, zoals subsidies voor dak- of wandisolatie, onevenredig vaak ten goede komen aan groepen met een hoger inkomen die over de financiële middelen beschikken om de gesubsidieerde artikelen te kopen, zoals materialen voor woningrenovatie (Europees Parlement, 2024).

Figuur 5.2 Percentage respondenten dat klimaatveerkrachtmaatregelen op het niveau van huishoudens rapporteert, naar financiële middelen van huishoudens

Opmerking: Maatregelen op het gebied van klimaatbestendigheid op het niveau van huishoudens omvatten maatregelen die eerder zijn genomen en maatregelen die in de afgelopen vijf jaar zijn genomen.

Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025.

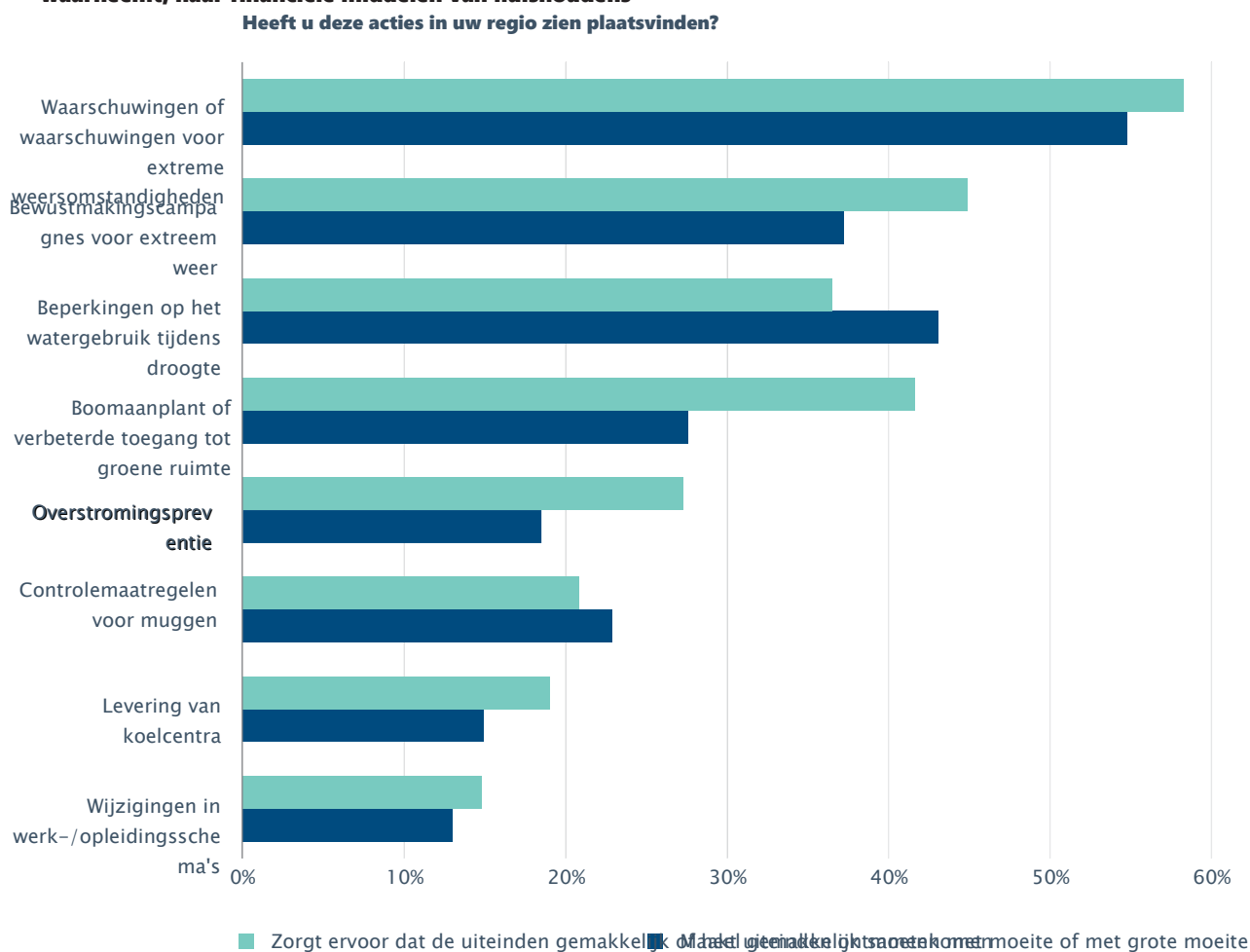
5 Verschillen tussen respondentgroepen

Met betrekking tot door autoriteiten geleide klimaatveerkrachtmaatregelen — namelijk overstromingspreventie, boomaanplant/stedelijke vergroening, het aanbieden van koelcentra en bewustmakingscampagnes — meldde een hoger percentage respondenten dat de eindjes aan elkaar knopen heel gemakkelijk of gemakkelijk na het zien van de eindjes in hun gebied in vergelijking met degenen die moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen (figuur 5.3). Erkend wordt dat lagere inkomensgroepen niet altijd eerlijk profiteren van aanpassingsactiviteiten (EER, 2022b). Dit kan te wijten zijn aan het feit dat mensen uit financieel achtergestelde gebieden minder goed zijn toegerust om te pleiten voor bepaalde maatregelen, zoals stedelijke vergroening, in vergelijking met rijkere gemeenschappen.

Bovendien zijn de huizenprijzen en huurprijzen in groenere gebieden meestal hoger, waardoor minder welvarende bewoners er niet kunnen wonen. Kosten-batenanalyses die worden toegepast bij de planning van waterkeringen kunnen ertoe leiden dat gebieden met een hoge vastgoedwaarde prioriteit krijgen bij investeringen, aangezien zij financieel gezien de beste businesscase vormen (EEA, 2025b).

Hoewel de hier gerapporteerde resultaten de percepties van individuen weerspiegelen in plaats van een feitelijke evaluatie van de stand van uitvoering van verschillende maatregelen, dragen ze niettemin bij tot een goed begrip van sociale rechtvaardigheid bij de aanpassing aan de klimaatverandering in Europa.

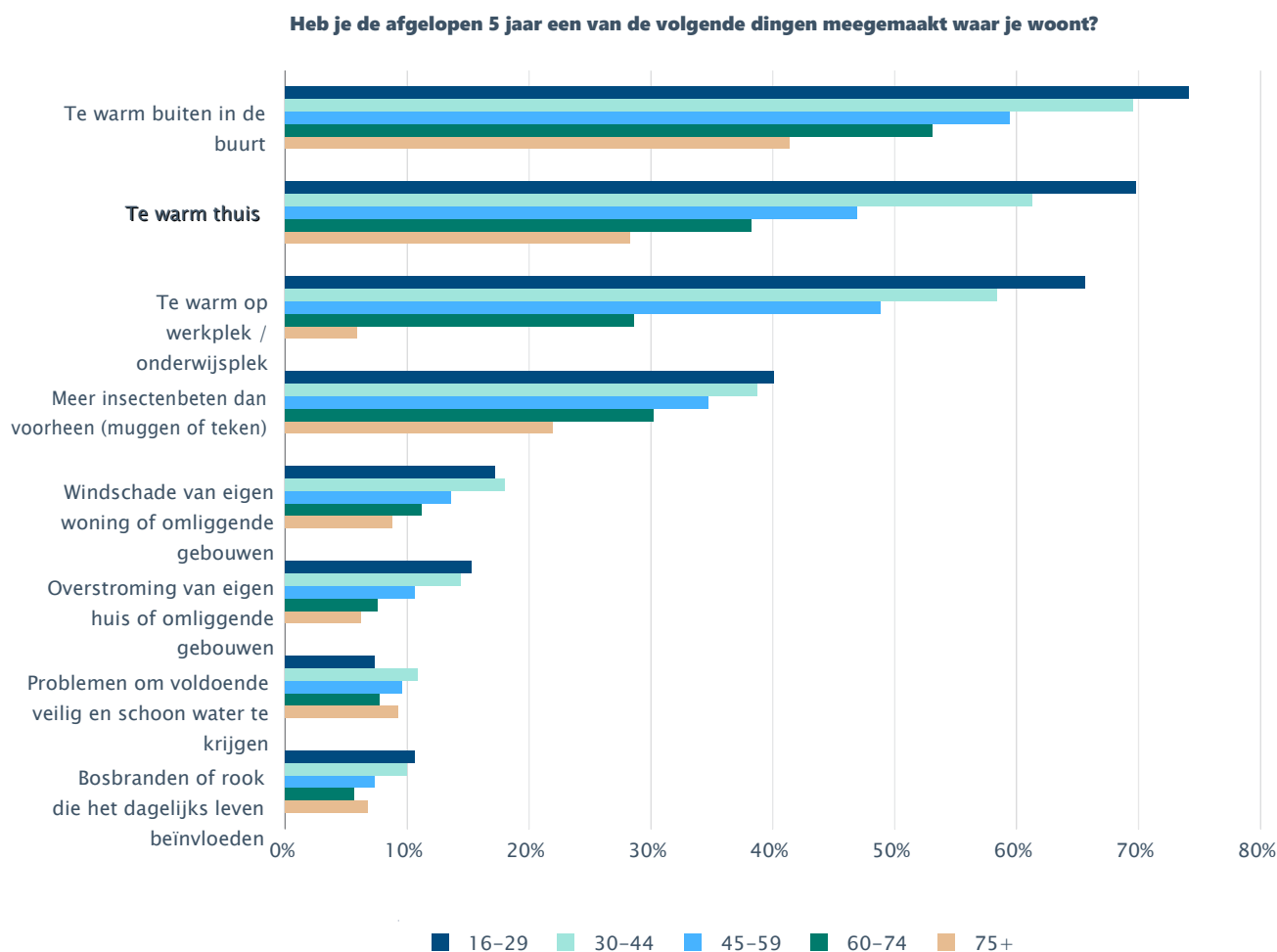
Figuur 5.3 Percentage respondenten dat door de autoriteit geleide klimaatveerkrachtmaatregelen waarneemt, naar financiële middelen van huishoudens

5.2 Leeftijd

Voor bijna alle klimaatgerelateerde effecten die in de vragenlijst zijn opgenomen, ondervond een hoger percentage respondenten uit de jongste leeftijdsgroep deze effecten in vergelijking met de oudste groepen (figuur 5.4); jongere respondenten waren ook consequent meer bezorgd over toekomstige klimaatveranderingskwesties dan de oudste groep (figuur 5.6). Dit sluit aan bij de bevindingen van het speciale Eurobarometer-verslag 2025 over klimaatverandering, waarin de jongste respondenten behoorden tot de groepen die klimaatverandering het meest waarschijnlijk als een ernstig probleem beschouwen (EC, 2025a).

Figuur 5.4 Percentage respondenten dat in hun gebied klimaateffecten heeft ondervonden, per leeftijdsgroep

Opmerking: De getalbereiken in de legenda verwijzen naar leeftijdsbereiken.

Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025.

5 Verschillen tussen respondentgroepen

Voor de meeste klimaatveerkrachtmaatregelen op het niveau van huishoudens viel het hoogste percentage respondenten dat ze liet installeren in de oudste leeftijdstranche (figuur 5.5). Dit kan zijn omdat oudere respondenten eerder huiseigenaren zijn dan huurders, waardoor ze wijzigingen in hun woning kunnen aanbrengen. Bovendien suggereert enig onderzoek dat ouderen mogelijk meer risicomijdend zijn (Titko et al., 2021).

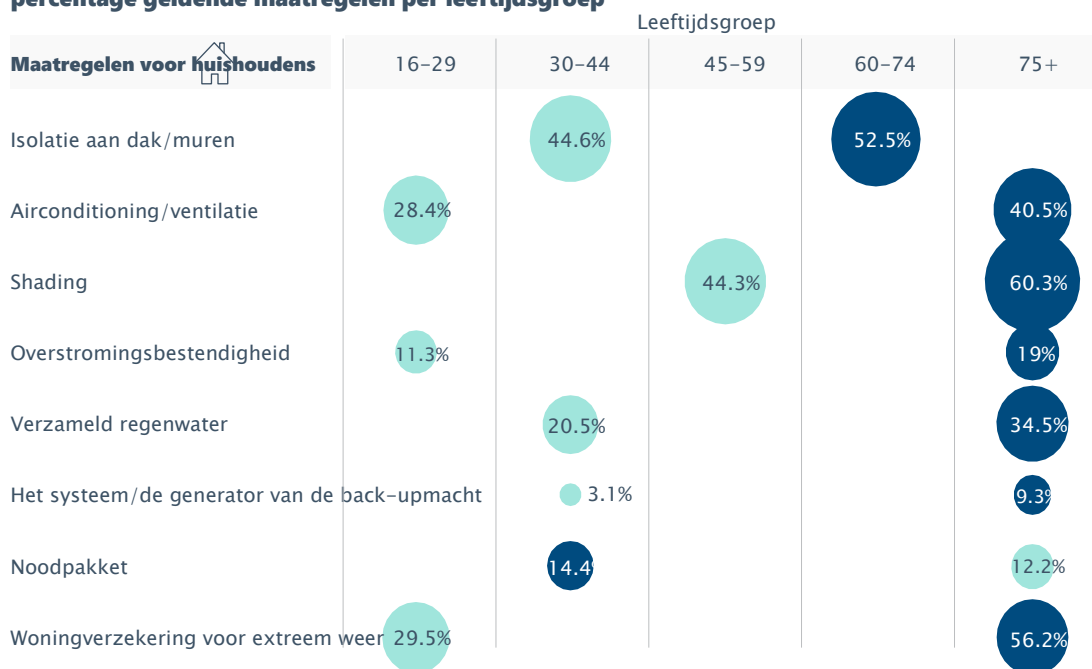
De 45-59-jarigen hadden het hoogste percentage respondenten dat het zich niet kon veroorloven om hun huis te koelen (43,5%). Het laagste percentage respondenten dat het zich niet kon veroorloven om hun huis te koelen, behoorde tot de 75-plussers (28,6%). De ouderen behoren tot de groepen die het zwaarst worden getroffen door hoge temperaturen (WHO Europe, 2021); Als zodanig thermisch comfort is de sleutel voor deze groep tijdens warm weer. Bij de interpretatie van deze resultaten moet worden opgemerkt dat de enquête vanwege het online karakter ervan alleen werd beantwoord door ouderen met toegang tot internet en technologisch bewustzijn; Het is dus niet waarschijnlijk dat het representatief is voor de meer kwetsbare oudere bevolkingsgroepen.

Het beeld van door autoriteiten geleide klimaatveerkrachtmaatregelen dat in het gebied wordt waargenomen, is gevarieerder in verhouding tot leeftijdsgroepen. De jongste respondenten hadden het minst waarschijnlijk te maken met beperkingen op het watergebruik en de aanwezigheid van koelcentra, maar het meest waarschijnlijk waarschuwingen of waarschuwingen, bewustmakingscampagnes, stedelijke vergroening en overstromingspreventie (figuur 5.5).

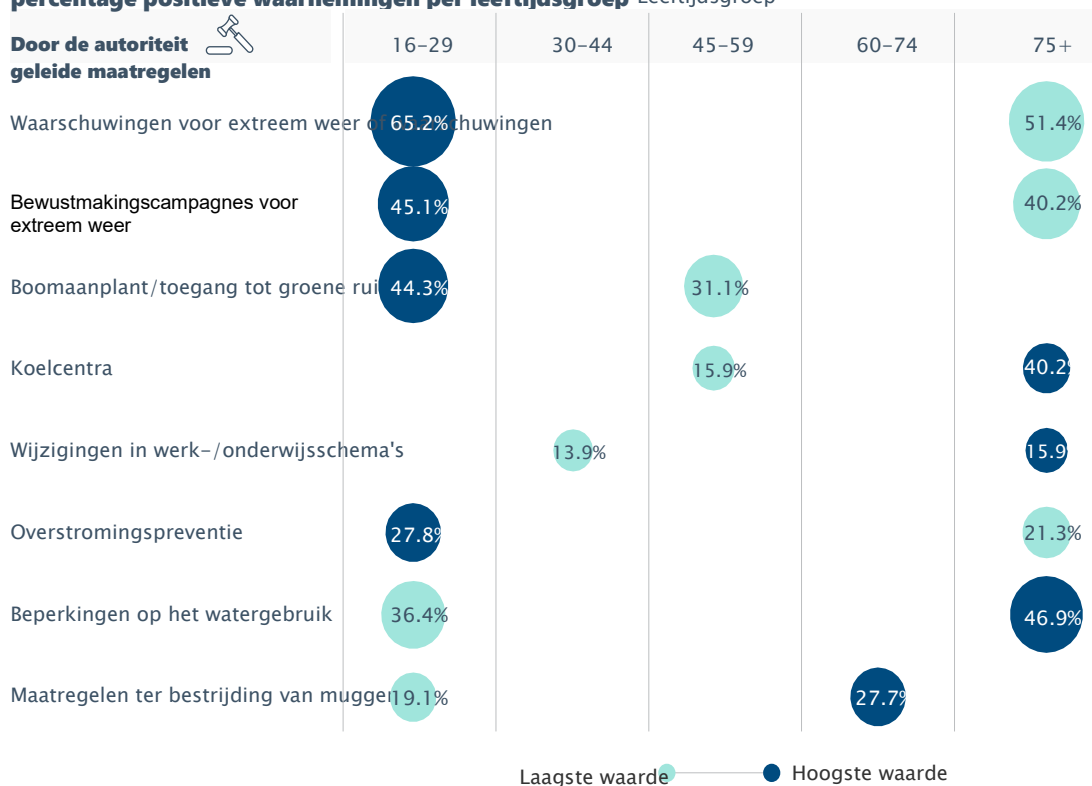

Welkom bij Aboodi Vesakaran, Unsplash

Figuur 5.5 Vaststelling van huishoudelijke maatregelen en bewustzijn van door autoriteiten geleide maatregelen, per leeftijd
Vaststelling van klimaatbestendighedsmaatregelen voor huishoudens: hoogste en laagste percentage geldende maatregelen per leeftijdsgroep

Maatregelen voor klimaatbestendigheid waargenomen in lokale gebieden: hoogste en laagste percentage positieve waarnemingen per leeftijdsgroep

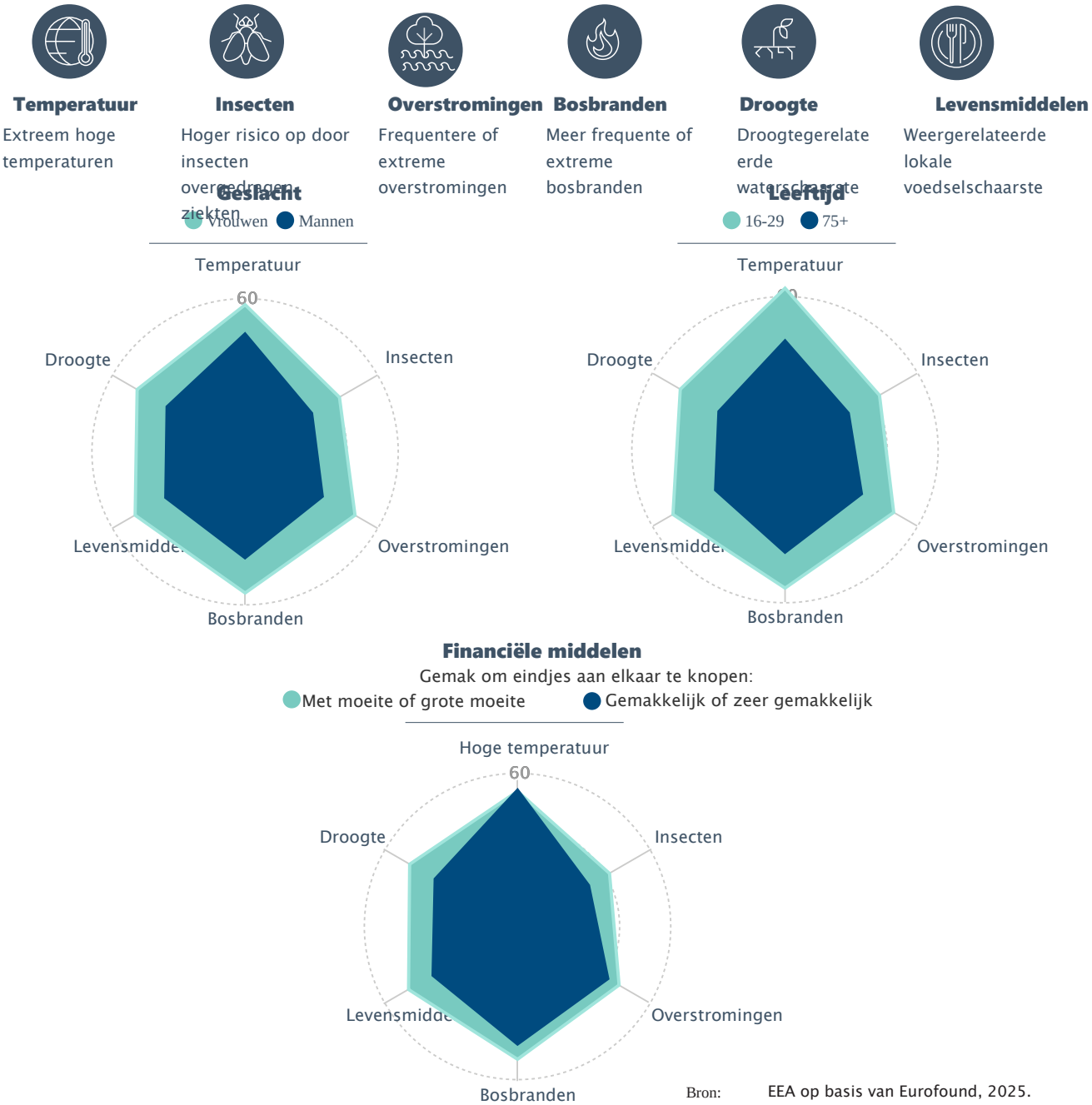
Laagste waarde — Hoogste waarde

Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025.

5.3 Geslacht

Er waren minimale verschillen in de percentages mannen en vrouwen die meldden dat ze de afgelopen vijf jaar klimateffecten hadden ervaren waar ze wonen. Het enige effect waarbij er een opmerkelijk verschil in gerapporteerde ervaring was, waren insectenbeten; 39,2% van de vrouwen meldde verhoogde beten in vergelijking met 28,8% van de mannen. Een hoger percentage vrouwen in vergelijking met mannen was zeer of zeer bezorgd over alle toekomstige klimateffecten die in de enquête worden vermeld (figuur 5.6). Dit sluit aan bij de bevindingen van het speciale Eurobarometer-verslag 2025 over klimaatverandering (EC, 2025a).

Figuur 5.6 Percentage respondenten dat zich zorgen maakt over toekomstige klimateffecten naar geslacht, leeftijd en financiële middelen

Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025.

5.4 Eigendom van het huis

Huurders, met name die in particuliere huurwoningen, voelden zich het vaakst te warm thuis (evenals op hun werkplek/onderwijs en buiten in hun buurt) in vergelijking met huiseigenaren (figuur 5.7). Hoewel deze enquête niet van toepassing is, is de kwaliteit van de huisvesting — type en leeftijd van de woning, ventilatiesnelheid, locatie, bouwmaterialen en schaduw — een belangrijke factor die van invloed is op de blootstelling aan extreme hitte (Zhang et al., 2025). Het grootste deel van het gebouwenbestand in Europa werd aangelegd voordat de thermische normen werden ingevoerd en bijna 75 % van het bestand is energie-inefficiënt, wat leidt tot een verhoogd risico op oververhitting thuis (EEA, 2022a).

Dit wordt verergerd door de status van tenure. Huurders missen mogelijk de stimulans of stabiliteit op lange termijn om verbeteringen in hun woning te rechtvaardigen die hen beschermen tegen de gevolgen van klimaatverandering (d.w.z. investeren in een koelsysteem). Bovendien zijn retrofitprogramma's voor woningen — die zijn ontworpen om het thermisch comfort te verbeteren (d.w.z. de installatie van warmtepompen) en te beschermen tegen andere klimaatgerelateerde gevaren, zoals overstromingen — vaak gericht op eigenaren van onroerend goed en niet op huurders.

Toch kunnen eigenaren van onroerend goed terughoudend zijn om voor dergelijke maatregelen te betalen, omdat ze dat niet doen.

Profiteer direct van de verbeteringen. Deze uitdaging wordt gewoonlijk aangeduid als het 'split incentive problem' (JRC, 2017). Renovaties van huurwoningen kunnen ook leiden tot huurverhogingen en potentiële 'renovictions', d.w.z. huurders die verhuizen omdat zij de nieuwe huur niet langer kunnen betalen (EER, 2025b).

Minder huurders — met name die in particuliere huurwoningen — meldden klimaatbestendigheidsmatregelen op het niveau van huishoudens te hebben in vergelijking met huiseigenaren. Het percentage huiseigenaren dat een huisverzekering had die extreme weersomstandigheden, verbeterde airconditioning of ventilatie of een back-upstroombron dekte, was bijna het dubbele in vergelijking met huurders (figuur 5.8).

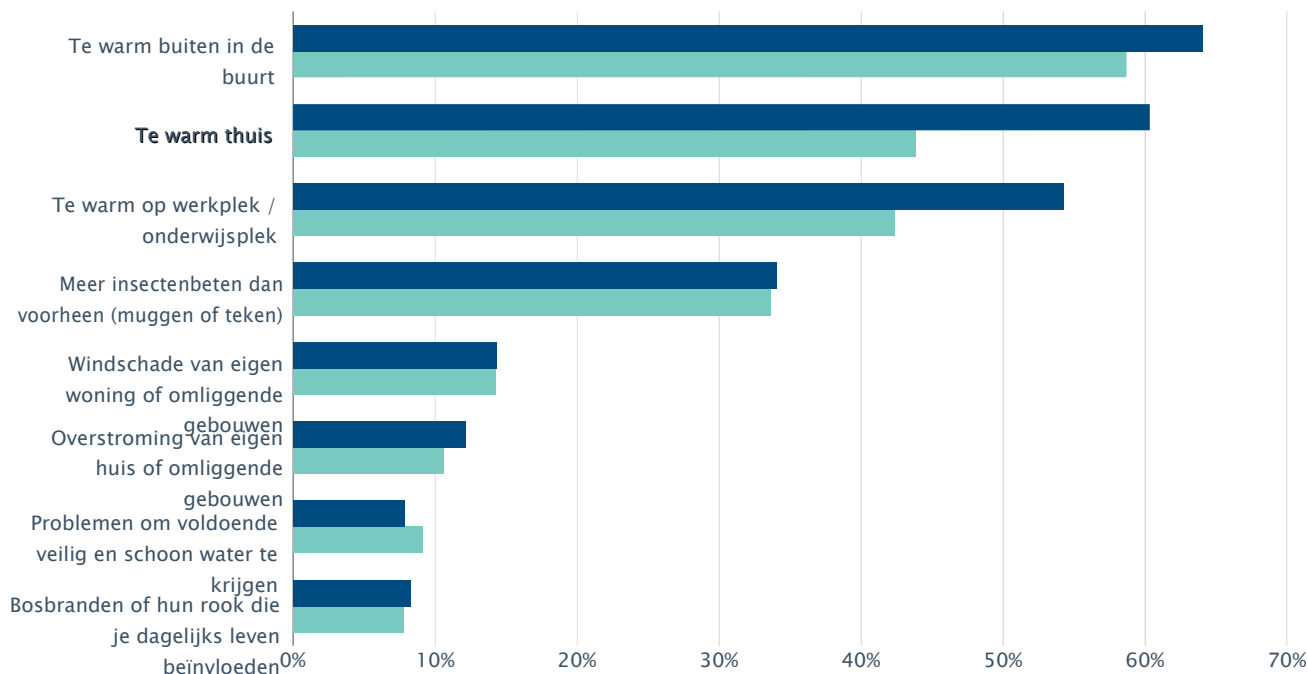

© Stefano Scagliarini, Stedelijke Schatten/EER

5 Verschillen tussen respondentgroepen

Figuur 5.7 Percentage respondenten dat klimaateffecten in hun gebied heeft ondervonden, per type huurwoning

Heb je de afgelopen 5 jaar een van de volgende dingen meegemaakt waar je woont?

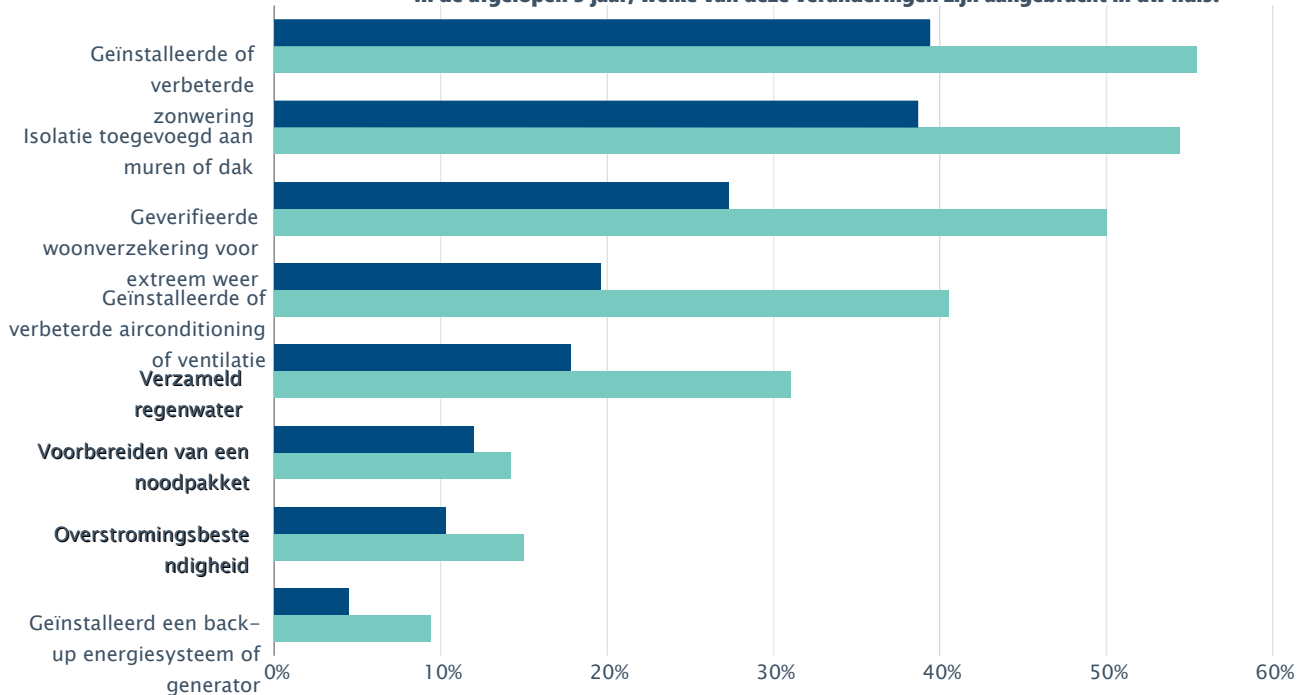

Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025. ■ Huurder huishouden ■ Eigenaar huishouden

Er waren ook discrepanties tussen woningbezitgroepen met betrekking tot maatregelen voor klimaatbestendigheid die in hun gebied werden opgemerkt. Voor de genoemde maatregelen meldde een hoger percentage huiseigenaren bewustmakingscampagnes, wijzigingen in hun werk- of onderwijsschema, bestrijdingsmaatregelen voor muggen, boomaanplant/stedelijke vergroening en beperkingen op het watergebruik (figuur 5.9).

Figuur 5.8 Percentage respondenten dat klimaatveerkrachtmaatregelen op het niveau van huishoudens rapporteert, per type woningbezit

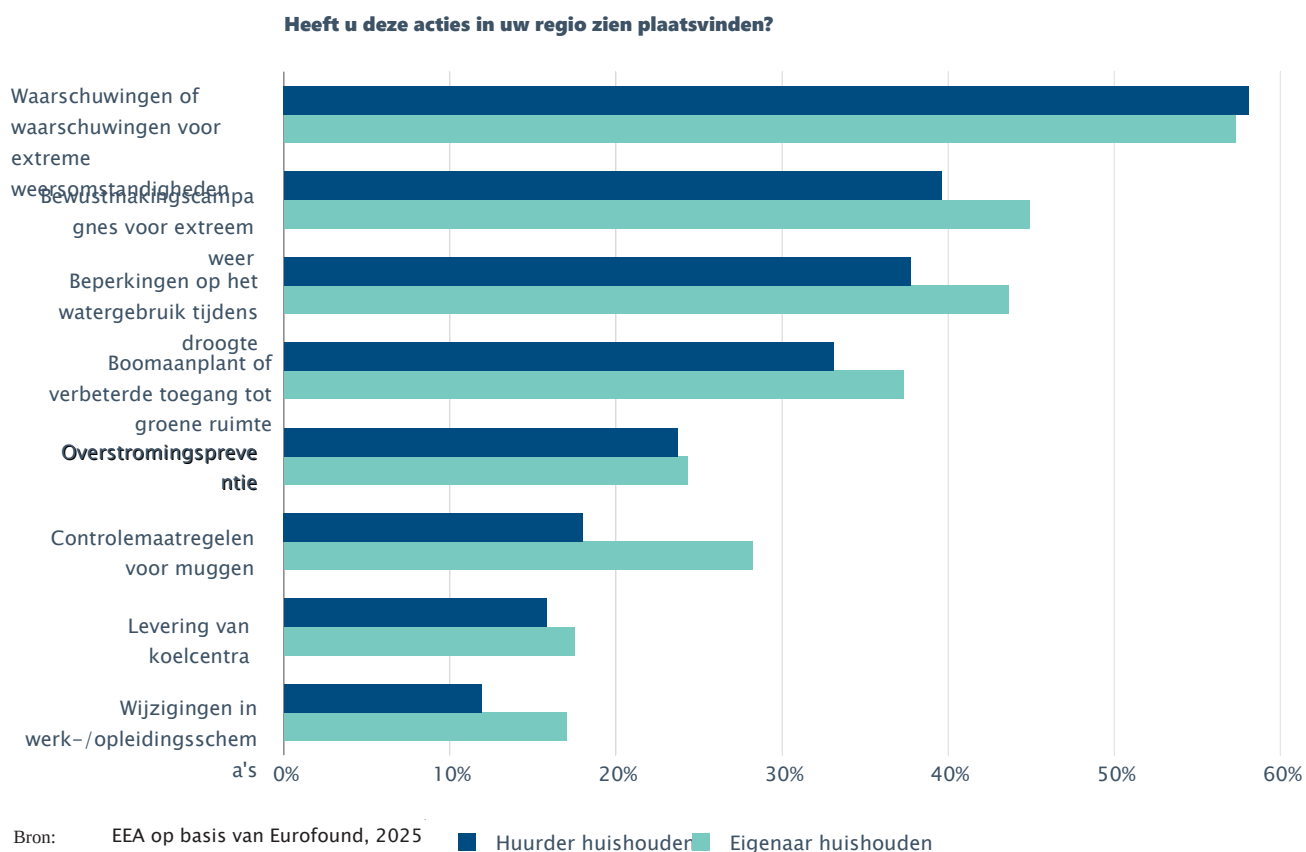
In de afgelopen 5 jaar, welke van deze veranderingen zijn aangebracht in uw huis?

Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025. ■ Huurder huishouden ■ Eigenaar huishouden

Maatregelen zoals overstromingspreventie, het ter beschikking stellen van koelcentra en waarschuwingen of waarschuwingen voor extreme weersomstandigheden werden door een vergelijkbaar percentage eigenaren en huurders waargenomen.

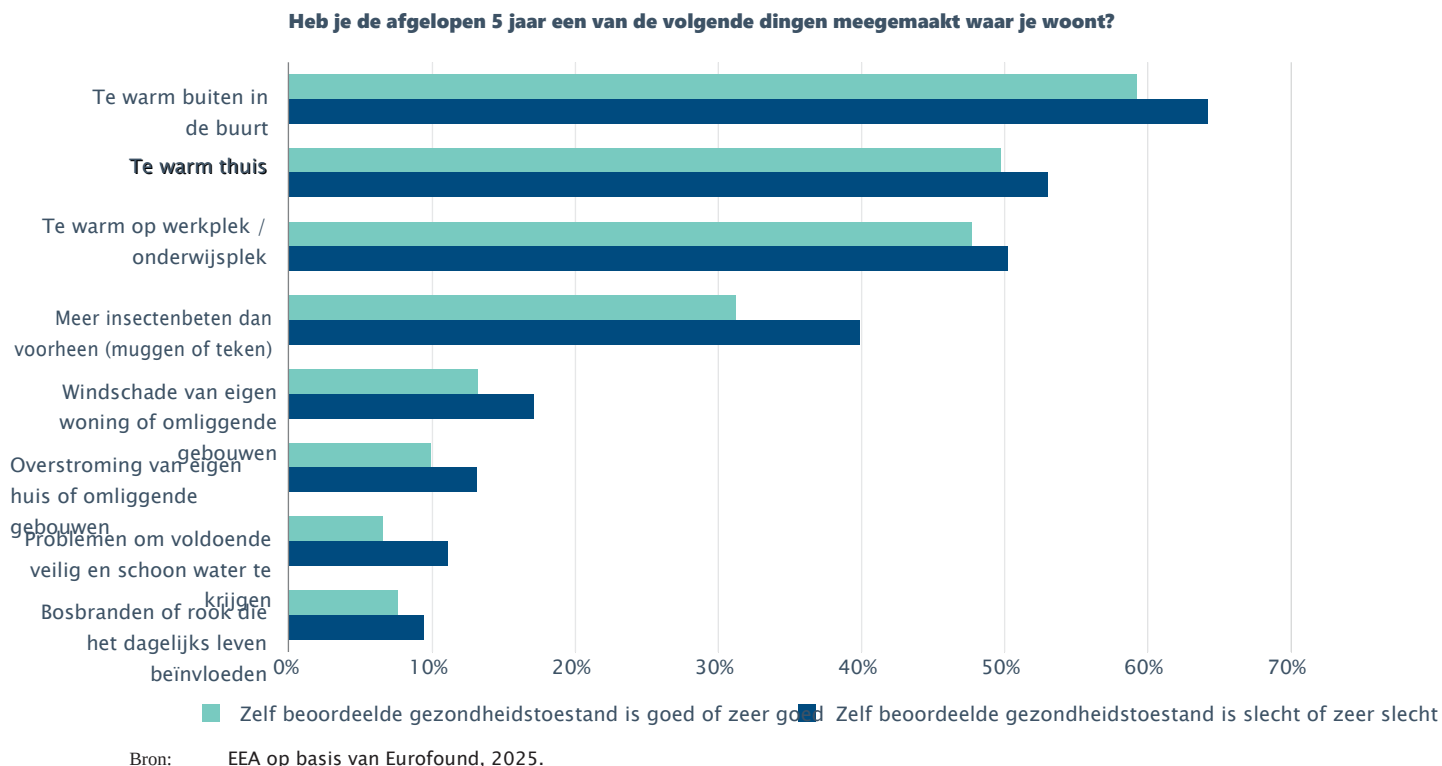
Figuur 5.9 Percentage respondenten dat maatregelen voor klimaatveerkracht onder leiding van een autoriteit in hun gebied waarneemt, per type woningbezit

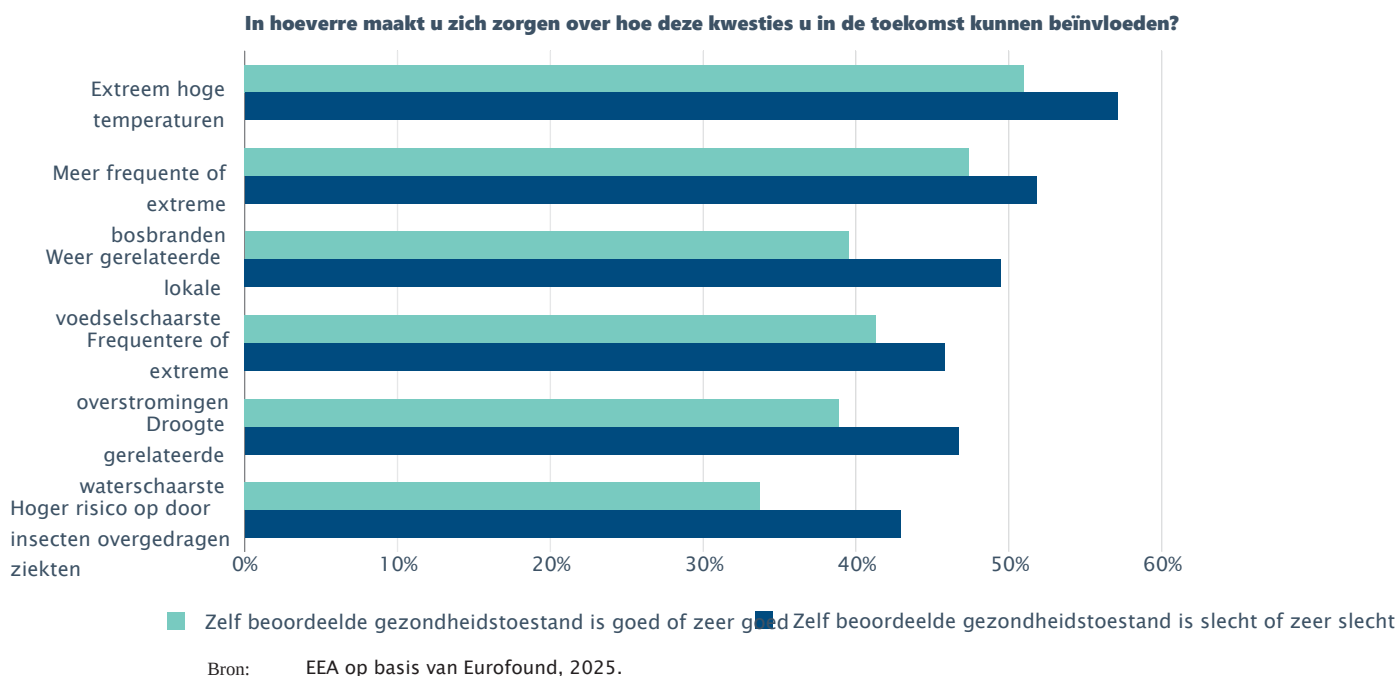
5.5 Zelfgerapporteerde gezondheidstoestand

In vergelijking met respondenten met een goede of zeer goede zelfbeoordeelde gezondheid hadden mensen met een slechtere zelfbeoordeelde gezondheid over het algemeen meer kans om te melden dat ze de afgelopen vijf jaar klimaateffecten hebben ondervonden (figuur 5.10) en om uit te drukken dat ze zich zeer of vrij zorgen maken over de klimaateffecten in de toekomst (figuur 5.11).

Figuur 5.10 Percentage respondentent dat klimateffecten in hun gebied heeft ondervonden, op basis van zelfbeoordeling van de gezondheidstatus

Figuur 5.11 Percentage respondentent dat zich zorgen maakt over toekomstige klimateffecten, op basis van zelfbeoordeelde gezondheidstoestand

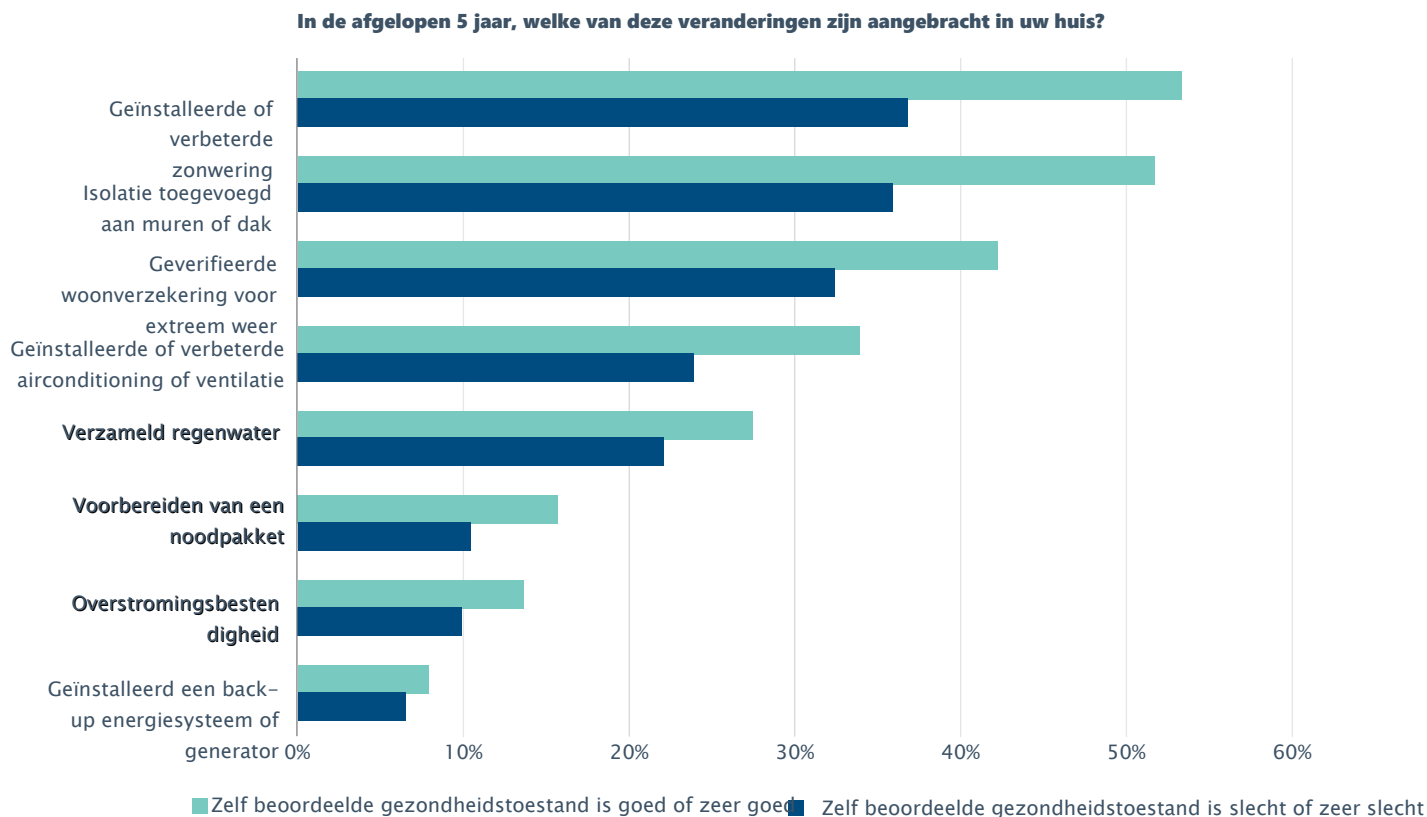

Bovendien meldde een lager percentage respondenten met een slechtere zelfbeoordeelde gezondheid dat ze zowel veerkrachtmaatregelen op het niveau van huishoudens hadden als door de autoriteit geleide maatregelen in hun gebied waarnamen (figuur 5.12 en figuur 5.13). Mensen met reeds bestaande gezondheidsproblemen behoren tot de mensen die het meest getroffen worden door hitte en andere extreme weersomstandigheden (WHO Europe, 2021; EER, 2025b). Als gevolg hiervan kunnen de risico's voor deze groep worden verergerd als er minder klimaatveerkrachtmaatregelen beschikbaar zijn voor mensen met een slechte gezondheid.

Een slechte gezondheid kan het vermogen van een persoon om te werken verminderen en daardoor de betaalbaarheid van klimaatveerkrachtmaatregelen op het niveau van huishoudens verminderen. Twee keer zo hoog meldde een percentage mensen met een zelfbeoordeelde zeer slechte of slechte gezondheid (55,2%) dat ze het zich niet konden veroorloven om hun huis in de zomer voldoende koel te houden in vergelijking met degenen die hun gezondheid als zeer goed of goed beoordeelden (27,5%).

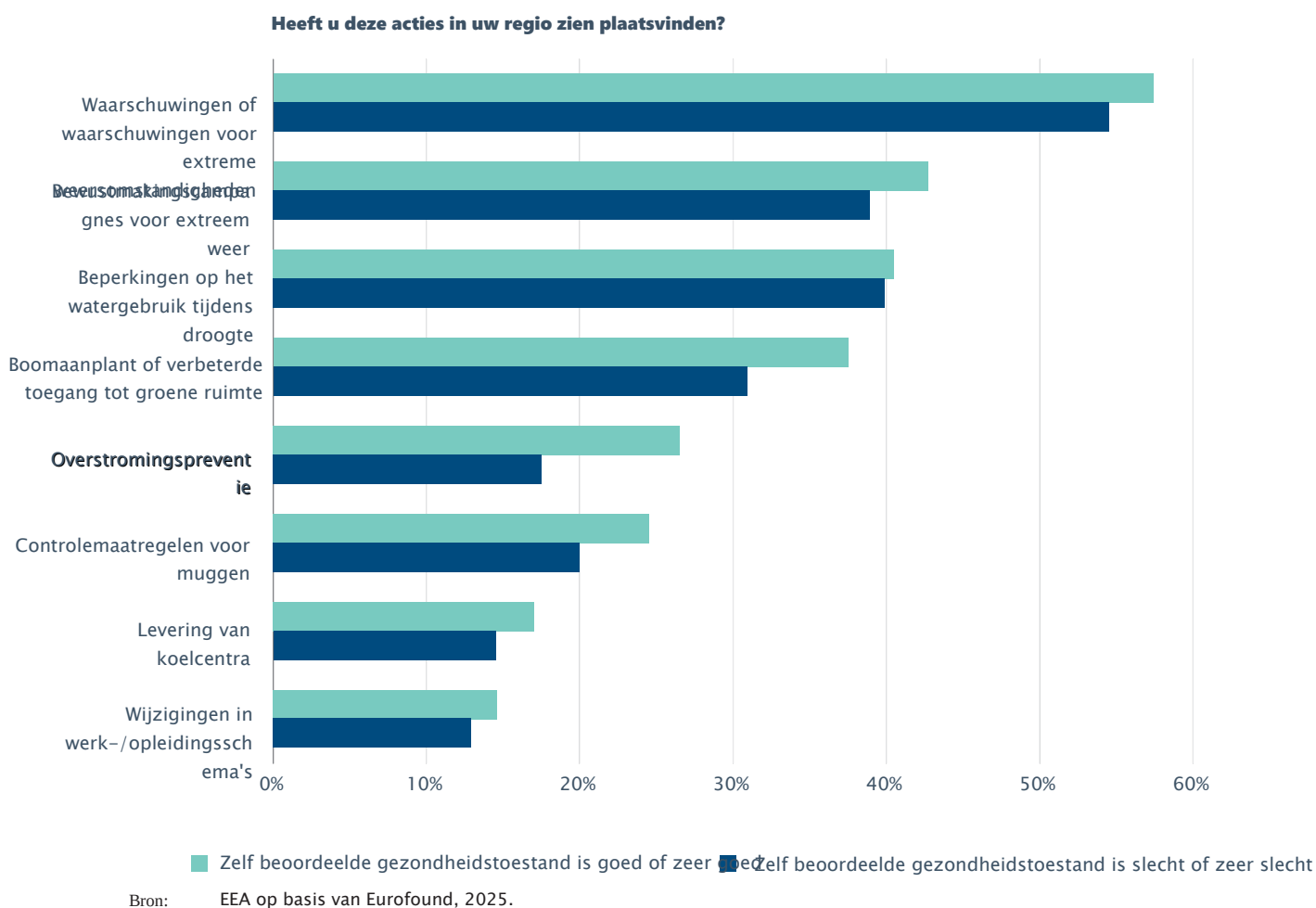
Mensen met ernstige gezondheidsproblemen kunnen gedurende aanzienlijke perioden thuisgebonden zijn en kunnen bijzonder gevoelig zijn voor warmte vanwege hun toestand of de soorten medicatie die ze nemen (WHO Europe, 2021). Het is essentieel voor hen om thuis een comfortabele temperatuur te hebben. Toch zei 54,9% van degenen die meldden dat ze ernstig beperkt waren in hun dagelijkse activiteiten door fysieke of mentale problemen, ziekte en handicap dat ze het zich niet konden veroorloven om hun huis koel te houden in de zomer, vergeleken met 30,8% van degenen die meldden dat ze niet beperkt waren door dergelijke gezondheidsproblemen. Het is daarom van essentieel belang ervoor te zorgen dat iedereen toegang heeft tot betaalbare en duurzame koeling tijdens warme perioden, met name gezien het snel opwarmende klimaat.

Figuur 5.12 Percentage respondenten dat klimaatveerkrachtmaatregelen op het niveau van huishoudens rapporteert, naar zelfbeoordeelde gezondheidstoestand

Bron: EEA op basis van Eurofound, 2025.

Figuur 5.13 Percentage respondentent dat door de autoriteit geleide klimaatveerkrachtmaatregelen rapporteert, naar zelfbeoordeelde gezondheidstoestand

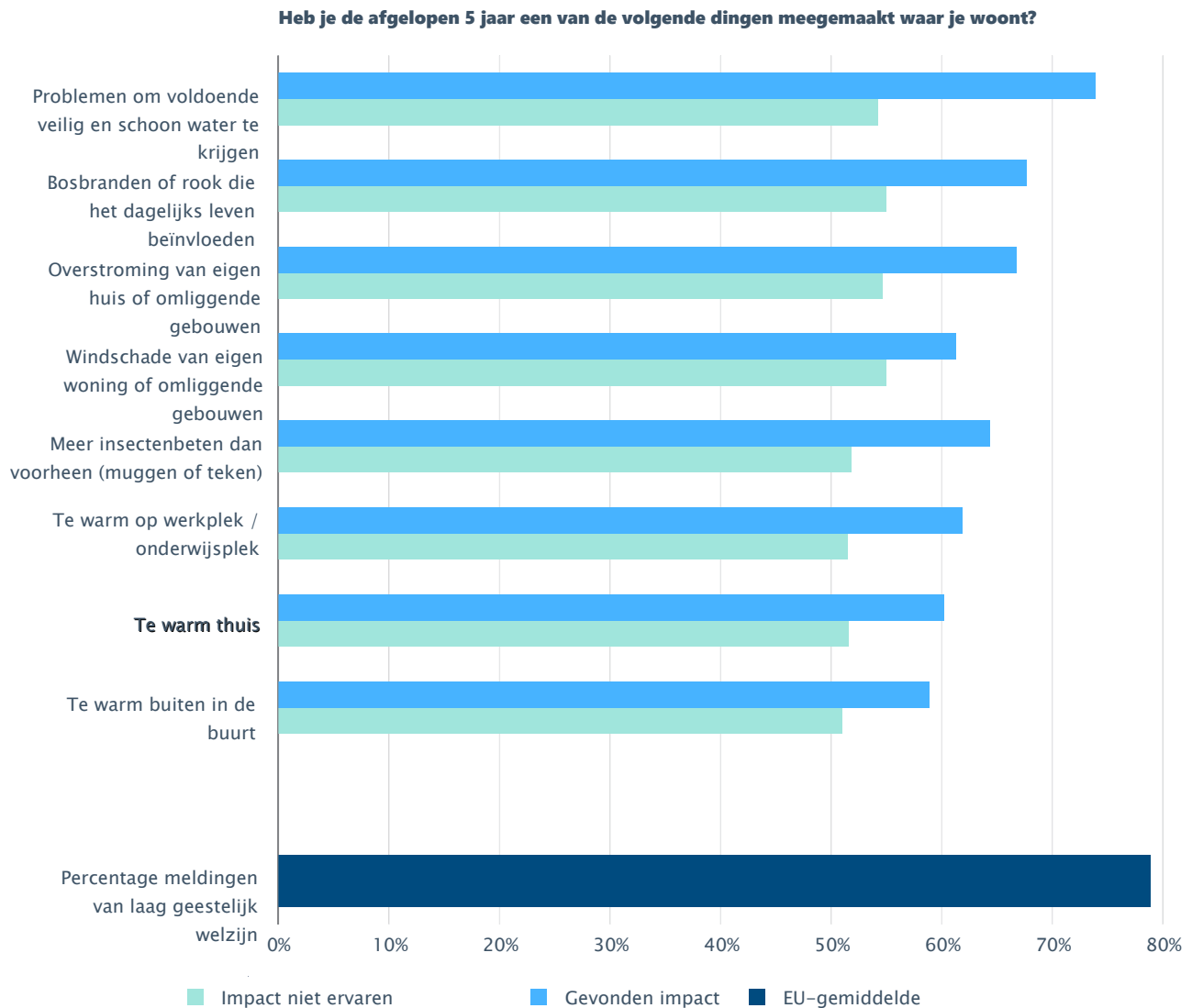

Om de interacties tussen klimaateffecten en geestelijke gezondheid te meten, omvatte de enquête vragen van het WHO-5-instrument voor het meten van geestelijk welzijn (WHO, 2024) ⁽⁴⁾. Uit de resultaten blijkt dat respondenten met een slechte geestelijke gezondheid de afgelopen vijf jaar vaker wel dan niet te maken hebben gehad met de gevolgen van klimaatverandering in hun gebied (figuur 5.14). Dit verschil blijft statistisch significant bij het controleren van omstandigheden zoals inkomen, arbeidsstatus en type huishouden.

Aanvullende statistische analyse (regressie) van de enquêteresultaten geeft aan dat het hebben ervaren van drie of meer van de vermelde klimaateffecten in de afgelopen 5 jaar een vergelijkbare associatie heeft met slecht geestelijk welzijn als belangrijke levensstressoren zoals werkloosheid of alleenstaand ouderschap. Deze bevindingen dragen bij aan het groeiende aantal bewijzen dat klimaatverandering koppelt aan negatieve resultaten op het gebied van geestelijke gezondheid (bv. Europees Waarnemingscentrum voor klimaat en gezondheid, 2022) en benadrukken de noodzaak om overwegingen op het gebied van geestelijke gezondheid op te nemen in maatregelen en acties op het gebied van klimaatbestendigheid.

4 De WHO definieert slecht geestelijk welzijn wanneer respondenten onder de 50 scoren op de WHO-5-vragenlijst, die bestaat uit vijf vragen. Dit is een indicatie voor de mogelijke aanwezigheid van een psychische aandoening (bv. depressieve stoornis) (WHO, 2024).

Figuur 5.14 Percentage respondentent met een slecht zelfgerapporteerd geestelijk welzijn, door ervaring met klimaateffecten in hun gebied

6 Conclusies en mogelijkheden voor actie

Uit de hier gerapporteerde resultaten van de online-enquête blijkt dat extreme weersomstandigheden en andere gevolgen — veroorzaakt of verergerd door het veranderende klimaat — al door een meerderheid van de respondenten zijn ondervonden. Een groot percentage van de respondenten maakt zich zorgen over de toekomstige klimaateffecten. Deze bevindingen sluiten aan bij andere Europese enquêtes (EIB, 2024; EC, 2025a). Het huidige niveau waarop klimaatveerkrachtmateregelen worden uitgevoerd, zoals gerapporteerd door de respondenten — zowel op het niveau van huishoudens als in hun buurten — komt echter niet overeen met het vereiste niveau van interventie op basis van geleefde ervaring en toekomstige zorgen.

Deze bevindingen ondersteunen de focus op klimaatbestendigheid in het Europees beleid en roepen op tot meer inspanningen om zich aan te passen aan de klimaatverandering, naast de sterke agenda voor klimaatmitigatie die al bestaat om de welvaart en het welzijn van de Europese bevolking te beschermen. In de volgende paragrafen worden kwesties belicht die relevant kunnen zijn voor de lopende beleidsdiscussies.

6.1 Behoefte aan brede toepassing van aanpassingsoplossingen

De bevindingen van deze enquête weerspiegelen de resultaten van de EUCRA: de maatschappelijke paraatheid blijft laag, aangezien de uitvoering van het beleid aanzienlijk achterblijft bij de snel stijgende risiconiveaus (EEA, 2024a). Daarom is het van essentieel belang om de aanpassingsinspanningen in heel Europa te verschuiven van planning naar uitvoering.

Volgens de respondenten van de enquête zijn de “niet op infrastructuur gebaseerde” veerkrachtmateregelen die momenteel door overheidsinstanties worden uitgevoerd — vroegtijdige waarschuwingen en waarschuwingen, bewustmakingscampagnes en beperkingen van het watergebruik tijdens droogtes — de meest voorkomende van alle in de enquête vermelde maatregelen.

Hoewel deze maatregelen zeker noodzakelijk en doeltreffend zijn, is het ook van essentieel belang de inspanningen op te voeren die bijdragen tot de preventie van klimaateffecten (zie tabel 1.1). Er is een brede uitvoering nodig van infrastructurele maatregelen voor aanpassing aan de klimaatverandering, zoals op de natuur gebaseerde oplossingen (bv. stedelijke vergroening) en beheer van hemelwater.

Dergelijke acties vallen meestal onder de bevoegdheden van subnationale of lokale overheden, maar de overgrote meerderheid van de lokale overheden beschikt niet over middelen om aanpassingsplannen uit te voeren (Venner et al., 2025). Daarom is het belangrijk ervoor te zorgen dat er op lokaal niveau middelen voor aanpassing beschikbaar zijn.

Respondenten die buiten steden woonden, meldden minder vaak dat ze aanpassingsmaatregelen in hun gebied hadden gezien. Hoewel veel grote steden de afgelopen decennia voorstander zijn geweest van aanpassingsmaatregelen in Europa (EEA, 2024b), is het ook van essentieel belang om aanpassingsinspanningen uit te rollen in kleinere gemeenten en plattelandsgebieden.

Volgens een recente studie melden steden in vergelijking met grote steden vaker een gebrek aan politieke steun, tekortkomingen in de personeelscapaciteit om financieringsmogelijkheden in kaart te brengen en moeilijkheden om te voldoen aan de voorwaarden en vereisten van verschillende bronnen van aanpassingsfinanciering, onder meer van EU-instellingen en -programma's. Bijgevolg hebben zij minder financiering beschikbaar voor maatregelen en processen voor aanpassing aan de klimaatverandering (Venner et al., 2025). Daarom is verdere steun op lokaal niveau belangrijk als “basis voor aanpassing” (EC, 2021). Het Europees platform voor aanpassing aan de klimaatverandering, Climate-ADAPT, verstrekt informatie over verschillende [opties voor aanpassing aan](#) de klimaatverandering en presenteert [casestudy's](#) over de uitvoering ervan.

6.2 Hitte aanpakken als het meest voorkomende risico voor de gezondheid en het welzijn

De EUCRA (EEA, 2024a) identificeert warmte als een kritiek risico voor de menselijke gezondheid. Het hoge percentage respondenten in deze enquête dat te veel hitte heeft ervaren, vraagt om dringende maatregelen om het probleem aan te pakken. Het is met name van cruciaal belang om hoge temperaturen in de huizen van mensen aan te pakken om sterfte en slechte gezondheid als gevolg van hoge temperaturen elke zomer te voorkomen (Janoš et al., 2025). Dit kan worden gedaan door maatregelen voor aanpassing aan de klimaatverandering en mitigatiestrategieën te integreren in bouwnormen en -praktijken, in de vorm van technische specificaties, codes en veiligheidsmaatregelen (JRC, 2025).

Duurzame koeling moet beschikbaar en betaalbaar worden gemaakt voor alle burgers in een snel opwarmend Europa. Bijna tweederde van de minst welvarende respondenten in deze enquête meldde dat ze het zich niet konden veroorloven om hun huis in de zomer voldoende koel te houden. Dit benadrukt de dringende noodzaak om ervoor te zorgen dat koeling betaalbaar is voor de laagste inkomensgroepen. Belangrijke elementen van een strategie voor duurzame koeling zijn onder meer:

- bevordering van stadskoeling;
- prioriteit te geven aan investeringen in passieve koeltechnieken;
- rationeel en matig gebruik van actieve koelsystemen;
- ontwikkeling van energiezuinige koelsystemen die geschikt zijn voor toekomstige warmere klimaten (EEA, 2022c).

6.3 Bevordering van de veerkracht van huishoudens

Het vergroten van de beschikbaarheid en betaalbaarheid van maatregelen op het niveau van huishoudens, als aanvulling op door autoriteiten geleide acties, is een ander gebied dat beleidsmakers verder zouden kunnen onderzoeken om de klimaatveerkracht van de Europese samenleving te verbeteren. Volgens de EIB (2024) vindt 71 % van de Europeanen dat zij op de hoogte zijn van wat zij kunnen doen om hun huizen en levensstijl doeltreffend aan te passen. Een meerderheid (60 %) is echter niet op de hoogte van overheidssubsidies of financiële prikkels om hun inspanningen te ondersteunen, hetzij omdat dergelijke prikkels niet beschikbaar zijn, hetzij omdat de informatie daarover slecht verdeeld is.

In de enquête kwamen huurders — momenteel 31 % van de EU-bevolking (Eurostat, 2024) — naar voren als een minder voorbereide groep in vergelijking met huiseigenaren. Huurders, zowel in particuliere als in sociale woningen, moeten dus in aanmerking worden genomen bij acties die gericht zijn op de aanpassing van de woningen van mensen. Voorbeelden van relevante acties zijn gedeeltelijke of volledige subsidies, subsidies of leningen om huiseigenaren en huurders te ondersteunen bij investeringen in maatregelen voor klimaatbestendigheid (EEA, 2025b).

6.4 Bescherming van kwetsbare groepen

Naast groepen met een laag inkomen en huurders wijzen de enquêteresultaten op het belang van het in aanmerking nemen van andere kwetsbare groepen bij aanpassingsacties. Met name het welzijn van jongeren staat op het spel, aangezien zij een ongekende klimaatverandering zullen doormaken. Uit eerdere studies blijkt dat veel jongeren klimaatangst ervaren (Hickman et al., 2021) en dit wordt ondersteund door het hoge percentage jonge respondenten (16-29 jaar) dat zich zorgen maakt over toekomstige klimaateffecten.

Een hoog percentage respondenten met een zelfbeoordeelde slechte gezondheid meldde klimaateffecten te hebben ondervonden in combinatie met minder veerkrachtmateregelen op het niveau van huishoudens. Dit wijst erop dat de nadruk moet worden gelegd op de bescherming van de gezondheid van mensen tegen klimaateffecten, met inbegrip van het welzijn van mensen met reeds bestaande gezondheidsproblemen.

Specifiek met betrekking tot geestelijke gezondheid onder het veranderende klimaat, suggereren de resultaten van het onderzoek een verband tussen het ervaren van meerdere extreme weersomstandigheden en een slechte geestelijke gezondheid.

6 Conclusies en mogelijkheden voor actie

Daarom moeten gerichte strategieën voor geestelijke gezondheid veel meer dan tot nu toe worden geïntegreerd in beleidsmaatregelen en acties die relevant zijn voor aanpassing aan de klimaatverandering en gezondheid (zie Europees Waarnemingscentrum voor klimaat en gezondheid, 2022; Stewart-Ruano et al., 2025).

Zonder dringende maatregelen om de meest kwetsbare burgers van de EU te beschermen, zullen de klimaateffecten de gezondheid van mensen waarschijnlijk verder verslechteren. Zowel actoren uit het maatschappelijk middenveld als sommige EU-lidstaten hebben onlangs opgeroepen tot de Europese klimaat- en gezondheidsstrategie (EuroHealthNet, 2025; Raad van de Europese Unie, 2025). Dit benadrukt de noodzaak om op te treden en het belang van de EU als coördinerend orgaan op het gebied van klimaat en gezondheid.

Concluderend is het noodzakelijk om de inspanningen op Europees, nationaal en subnationaal niveau op te voeren om de veerkracht van zowel huishoudens als autoriteiten verder te vergroten om gelijke tred te houden met het veranderende klimaat. Dit vereist systemische maatregelen in verschillende sectoren, van huisvesting en de bebouwde omgeving, via financiering en verzekering tot volksgezondheid.

Afkortingen

EER	Europees Milieuagentschap
EIB	Europese Investeringsbank
EUCRA	Europese klimaatrisicobeoordeling
EU	Europese Unie
Eurofound	Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden

Referenties

- Raad van de Europese Unie, 2025, 'AOB voor de zitting van de Raad Epsco (Gezondheid) van 2 december 2025: EU-strategie voor klimaat en gezondheid' (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15753-2025-INIT/en/pdf#:~:text=LIFE.5-,EN,a%20low-carbon%20economy.2>) geraadpleegd op 11 december 2025.
- Diakakis, M., et al., 2022, 'Public Perceptions of Flood and Extreme Weather Early Warnings in Greece', *Sustainability*, 14 (16), blz. 10199 (<https://doi.org/10.3390/su141610199>).
- Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's "Een klimaatveerkrachtig Europa tot stand brengen — De nieuwe EU-strategie voor aanpassing aan de klimaatverandering" (COM/2021/82 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN>) van 11 december 2025.
- EC, 2024, Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's — Klimaatrisico's beheren — Mensen en welvaart beschermen (COM(2024) 91 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52024DC0091>), geraadpleegd op 11 december 2025.
- EC, 2025a, 'Special Eurobarometer 565. Climate change' (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3472>), geraadpleegd op 11 december 2025.
- EC, 2025a, Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement, de Europese Raad, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's over de strategie voor de Europese paraatheidsunie ([JOIN\(2025\) 130 final](https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/d/d/workspace/SpacesStore/b81316ab-a513-49a1-b520-b6a6e0de6986/download)) (<https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/d/d/workspace/SpacesStore/b81316ab-a513-49a1-b520-b6a6e0de6986/download>) geraadpleegd op 11 december 2025.
- EC, 2025b, Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's – Invoering van het preventie-, paraatheids- en responsplan van de Unie voor gezondheids crises (COM(2025) 745 final) (https://health.ec.europa.eu/document/download/30e8929a-3644-4049-a75f-9158345884c9_en?filename=security_com_2025-745_act_en.pdf) geraadpleegd op 11 december 2025.
- ECDC, 2021, *Organisation of vector surveillance and control in Europe* (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/organisation-vector-surveillance-and-control-europe>), geraadpleegd op 19 december 2025.
- ECDC, 2023, 'Culex pipiens group — huidige bekende verdeling: oktober 2023' (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/culex-pipiens-group-current-known-distribution-oktober-2023>) geraadpleegd op 11 december 2025.
- ECDC, 2025, 'Aedes invasieve muggen — huidige bekende verspreiding: juni 2025' (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/aedes-invasive-mosquitoes-current-known-distribution-june-2025>) geraadpleegd op 11 december 2025.
- EEA, 2017, *Climate change adaptation and disaster risk reduction in Europe*, EEA Report No 15/2017 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/climate-change-adaptation-and-disaster>), geraadpleegd op 11 december 2025.
- EEA, 2020, *Stedelijke aanpassing in Europa: hoe steden en gemeenten reageren op klimaatverandering*, EEA-verslag nr. 12/2020 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe>) geraadpleegd op 11 december 2025.
- EEA, 2022a, *Klimaatverandering als bedreiging voor de gezondheid en het welzijn in Europa: aandacht voor hitte en infectieziekten*, EEA-verslag nr. 7/2022 (<https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-impacts-on-health>), geraadpleegd op 11 december 2025.

EEA, 2022b, *Naar “rechtvaardige veerkracht”: niemand aan zijn lot overlaten bij de aanpassing aan de klimaatverandering*, EEA briefing (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/towards-just-resilience-leaving-no-one-behind-when-adapting-to-climate-change>) geraadpleegd op 11 december 2025.

EEA, 2022c, *Duurzaam koelen van gebouwen in Europa: onderzoek naar het verband tussen mitigatie van en aanpassing aan klimaatverandering en de sociale gevolgen daarvan*, EEA-briefing (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/cooling-buildings-sustainably-in-europe-exploring-the-links-between-climate-change-mitigation-and-adaptation-and-their-social-impacts>), geraadpleegd op 11 december 2025.

EEA, 2024a, *European Climate Risk Assessment*, EEA report No 01/2024 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/european-climate-risk-assessment>), geraadpleegd op 11 december 2025.

EEA, 2024b, *Stedelijke aanpassing in Europa: wat werkt?*, EEA-verslag nr. 14/2023 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe-what-works>), geraadpleegd op 11 december 2025.

EEA, 2024c, *The impacts of heat on health: surveillance en paraatheid in Europa*, EEA briefing (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/the-impacts-of-heat-on-health>) geraadpleegd op 11 december 2025.

EEA, 2025a, *Van aanpassingsplanning naar actie: Inzichten in vooruitgang en uitdagingen in heel Europa*, EEA-briefing (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/from-adaptation-planning-to-action>) geraadpleegd op 11 december 2025.

EEA, 2025b, *Sociale rechtvaardigheid bij de voorbereiding op klimaatverandering: hoe rechtvaardige veerkracht gemeenschappen in heel Europa ten goede kan komen*, EEA-verslag nr. 04/2025 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/social-fairness-in-preparing-for-climate-change-how-resilience-can-benefit-communities-across-europe>), geraadpleegd op 12 december 2025.

EEA, 2025c, “Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe”, EEA Indicator (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/economic-losses-from-climate-related>), geraadpleegd op 12 december 2025.

EEA, 2025d, ‘Area and population affected during ten minste one quarter of the year by water scarcity conditions in the EU, measured by the water exploitation index plus’, EEA Chart (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/use-of-freshwater-resources-in-europe-1-1764323013/area-and-population-affected-during?activeTab=265e2bee-7de3-46e8-b6ee-76005f3f434f>) geraadpleegd op 12 december 2025.

EIB, 2024, ‘94 % van de Europeanen steunt maatregelen om zich aan de klimaatverandering aan te passen, volgens de EIB-enquête’ (<https://www.eib.org/en/press/all/2024-406-94-of-europeans-support-measures-to-adapt-to-climate-change-according-to-eib-survey>), geraadpleegd op 12 december 2025.

Eurofound, 2024, ‘WHO-5 average scores and proportions of people at risk of depression by age group, EU27, 2020–2023’ (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/data-catalogue/who-5-average-scores-and-proportions-people-risk-depression-age-group-eu27-2020-2023>), geraadpleegd op 12 december 2025.

Eurofound, 2025, *Living and Working in the EU e-survey* (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/surveys/living-and-working-in-the-eu-e-survey>), geraadpleegd op 12 december 2025.

EuroHealthNet, 2025, “An urgent call for an EU Strategy on Climate and Health”, persbericht (<https://eurohealthnet.eu/publication/an-urgent-call-for-an-eu-strategy-on-climate-and-health/>), geraadpleegd op 12 december 2025.

Europees Waarnemingscentrum voor klimaat en gezondheid, 2022, *Climate change and health: overzicht van nationaal beleid in Europa* (<https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/observatory/policy/national-policies/status-national-policies>), geraadpleegd op 19 december 2025.

- Europese Autoriteit voor verzekeringen en bedrijfspensioenen, 2024, *The dashboard on insurance protection gap for natural catastrophes in a nutshell* (https://www.eiopa.europa.eu/document/download/bbdc653b-e335-41f0-8293-0d8280a09855_nl?filename=EIOPA-BoS-24-473_Dashboard%20on%20insurance%20protection%20gap%20for%20natural%20catastrophes%20in%20a%20nutshell%20-%202024%20version.pdf) geraadpleegd op 12 december 2025.
- Europees Parlement, 2024, *Beleidsinstrumenten om sociale ongelijkheden in verband met klimaatverandering aan te pakken: studie in focus* ([https://www.europarl.europa.eu/thinktank/nl/document/IPOL_STU\(2023\)740081](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/nl/document/IPOL_STU(2023)740081)), geraadpleegd op 12 december 2025.
- Eurostat, 2023, 'EU statistics on income and living conditions', Microdata (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-statistics-on-income-and-living-conditions>) geraadpleegd op 11 december 2025.
- Eurostat, 2024, *Housing in Europe — 2024 edition* (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/housing-2024>), geraadpleegd op 12 december 2025.
- Hickman, C., et al., 2021, 'Klimaatangst bij kinderen en jongeren en hun overtuigingen over overheidsreacties op klimaatverandering: een wereldwijd onderzoek', *The Lancet Planetary Health*, 5(12) E863-E873 ([https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(21\)00278-3](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(21)00278-3)).
- Janoš, T., et al., 2025, 'Heat-related mortality in Europe during 2024 and health emergency forecasting to reduce preventable deaths', *Nature Medicine* (<https://doi.org/10.1038/s41591-025-03954-7>).
- JRC, 2017, *Overwinnen van de gesplitste prikkelbarrière in de bouwsector: Ontsluiting van het energie-efficiëntiepotentieel in de verhuursectoren en de meergezinssectoren*, technisch verslag van het JRC nr. JRC101251 (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101251>), geraadpleegd op 12 december 2025.
- JRC, 2025, "Aanpassing aan de klimaatverandering: Normen en strategieën voor de gebouwde omgeving" (<https://eurocodes.jrc.ec.europa.eu/news/climate-change-adaptation-standards-and-strategies-built-environment>) geraadpleegd op 12 december 2025.
- Martinez, G., et al., 2025, 'People-centered cooling: bescherming van de gezondheid tegen gevaarlijke hitte, van de mens tot de planeet', *International Journal of Biometeorology*, 69, blz. 2141-2156 (<https://doi.org/10.1007/s00484-025-02952-1>).
- Stewart-Ruano, A., et al., 2025, 'A Critical Gap in Addressing Mental Health in Heat-Health Action Plans Worldwide', *Current Environmental Health Reports*, 12(23) (<https://doi.org/10.1007/s40572-025-00486-7>).
- Tesselaar, M., et al., 2020, 'Regional inequalities in flood insurance affordability and taketake under climate change', *Sustainability*, 12(20), 8734 (<https://doi.org/10.3390/su12208734>).
- Titko, M., et al., 2021, 'Population Preparedness for Disasters and Extreme Weather Events as a Predictor of Building a Resilient Society: The Slovak Republic', *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18 (5), blz. 2311 (<https://doi.org/10.3390/ijerph18052311>).
- van Daalen, K., et al., 2024, 'The 2024 Europe Report of the Lancet Countdown on Health and Climate Change: ongekende opwarming vereist ongekende actie', *The Lancet Public Health*, 9 (7) blz. e495-522 ([https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(24\)00055-0](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(24)00055-0)).
- Venner, K., et al., 2025, 'Wie leidt, wie loopt achter? Inter-urban inequities in European climate adaptation funding and financing', *brieven voor milieuonderzoek*, 20 (7), blz. 074061 (<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/adde71>).
- WHO, 2024, *The World Health Organization-Five Well-Being Index (WHO-5)* (<https://www.who.int/publications/m/item/WHO-UCN-MSD-MHE-2024.01>) geraadpleegd op 12 december 2025.

WHO Europe, 2021, *Warmte en gezondheid in de Europese regio van de WHO: geactualiseerd bewijs voor doeltreffende preventie* (<https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289055406>), geraadpleegd op 12 december 2025.

World Weather Attribution, 2024, 'Climate change and high exposure increased costs and disruption to lives and livelihoods from flooding-and-disruption-to-lives-and-livelihoods-from-flooding-associated-with-exceptionally-heavy-rainfall-in-central-europe/), [gepubliceerd op](#) 12 december 2025.

Zhang, L., et al., 2025, 'Housing and household vulnerabilities to summer overheating: Een latente classificatie voor England', *Energy Research & Social Science*, 125, blz. 104126 (<https://doi.org/10.1016/j.erss.2025.104126>).

Bijlage 1 Vragen over wonen en werken in de EU e-survey 2025 geanalyseerd in het verslag

Heb je in de afgelopen vijf jaar een van de volgende dingen meegemaakt waar je woont?

- Te warm in huis
- Te warm op je werkplek/onderwijsplek
- Te warm als je buiten in je buurt bent
- Uw huis of andere gebouwen om u heen worden overstroomd
- Uw huis of andere gebouwen om u heen worden beschadigd door wind
- Bosbranden of hun rook die uw dagelijks leven beïnvloeden
- Meer insectenbeten dan voorheen (muggen of teken)
- Problemen om voldoende veilig en schoon water te krijgen

Antwoorδοpties: Ja; nr.; Ik weet het niet; Liever niet antwoorden

In hoeverre maakt u zich zorgen over hoe deze kwesties u in de toekomst kunnen beïnvloeden?

- Extreem hoge temperaturen die het dagelijks leven en welzijn verstoren
- Frequentere of extremere overstromingen
- frequentere of extremere bosbranden
- Hogere kans op het krijgen van ziekten van muggen of tekenbeten
- Verminderde toegang tot veilig water voor dagelijks gebruik als gevolg van droogte
- Verminderde toegang tot lokaal en seizoensgebonden voedsel als gevolg van weersinvloeden op gewassen

Antwoorδοpties: Zeer bezorgd; Zeer bezorgd; matig bezorgd; Enigszins bezorgd; Helemaal niet betrokken; Ik weet het niet; Liever niet antwoorden

In de afgelopen 5 jaar welke van deze veranderingen zijn aangebracht in uw huis?

- Toegevoegd isolatie aan muren of dak
- Geïnstalleerde of verbeterde airconditioning of ventilatie
- Geïnstalleerde of verbeterde zonwering
- Overstromingsbestendigheid (bv. verbeterde drainage, overstromingsbarrières)
- Opgevangen regenwater voor gebruik thuis/tuin
- Geïnstalleerd een back-up power system of generator
- Een noodpakket voorbereid
- Verzekerde woningverzekering dekt extreme weersomstandigheden

Antwoorδοpties: Ja, gedaan in de afgelopen 5 jaar; Reeds aanwezig (inclusief functies in nieuwbouw); Nee, niet op zijn plaats; Ik weet het niet; Liever niet antwoorden

Heeft u deze acties in uw regio zien plaatsvinden?

- Waarschuwingen of waarschuwingen voor hittegolven of andere extreme weersomstandigheden (via sms-berichten naar mobiele telefoon, telefoongesprekken, in de media)
- Bewustmakingscampagnes over risico's en te nemen maatregelen bij extreem weer
- Meer bomen worden geplant of betere toegang tot groene ruimten (bv. parken)
- Voorziening van koelcentra (d.w.z. openbare gebouwen met airconditioning)
- Wijzigingen in werk-/onderwijsschema's om activiteiten in de heetste uren of dagen te voorkomen
- Overstromingspreventie (bv. dijken of vijvers voor regenwater)
- Beperkingen op het watergebruik tijdens droogte
- Controlemaatregelen voor muggen (bv. spuiten/fumigeren)

Antwoordopties: Ja; nr.; Ik weet het niet; Liever niet antwoorden

Kan uw huishouden zich het volgende veroorloven?

- Het huis voldoende koel houden in de zomer

Antwoordopties: Ja; nr.; Ik weet het niet; Liever niet antwoorden

Europees Milieuagentschap, Eurofound

Oververhit en onvoldoende voorbereid: Ervaringen van Europeanen met klimaatverandering

2026 — 48 blz. — 21 x 29,7 cm

ISBN: 978-92-9480-755-7

doi: 10.2800/6087030

EEA-verslag nr. 01/2026

Contact opnemen met de EU

Persoonlijk

In de hele Europese Unie zijn er honderden Europe Direct-informatiecentra. Het adres van het dichtstbijzijnde centrum vindt u op: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Aan de telefoon of per e-mail

Europe Direct is een dienst die uw vragen over de Europese Unie beantwoordt. U kunt contact opnemen met deze dienst: via de gratis telefoon: 00 800 6 7 8 9 10 11 (bepaalde exploitanten kunnen voor deze gesprekken kosten in rekening brengen), of op het volgende standaardnummer: +32 22 99 96 96 of per e-mail via: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Informatie over de EU vinden

Online

Informatie over de Europese Unie in alle officiële talen van de EU is te vinden op de Europa-website: https://european-union.europa.eu/index_en

EU-publicaties

U kunt gratis en geprijsde EU-publicaties downloaden of bestellen op: <https://op.europa.eu/nl/web/general-publications/publications>.

U kunt meerdere exemplaren van gratis publicaties verkrijgen door contact op te nemen met Europe Direct of uw plaatselijke informatiecentrum (zie https://european-union.europa.eu/contact-eu_en).